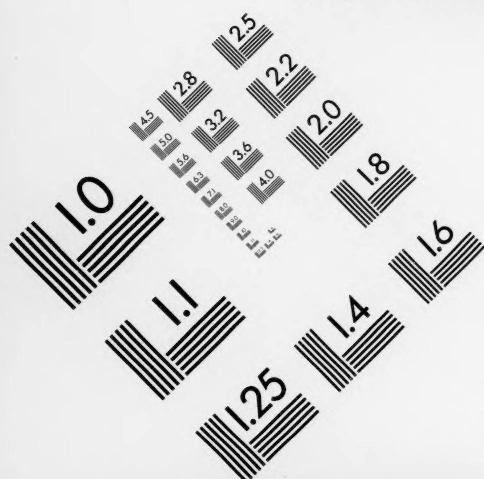
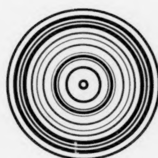
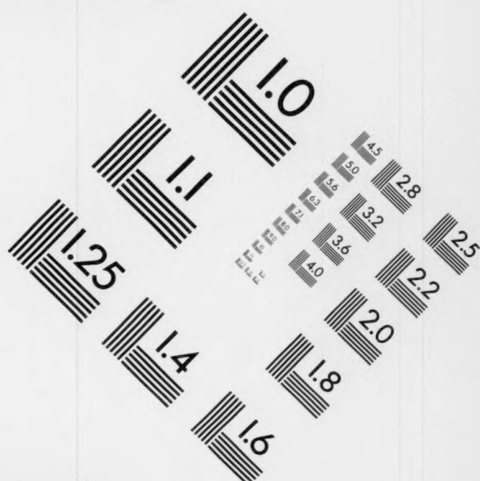
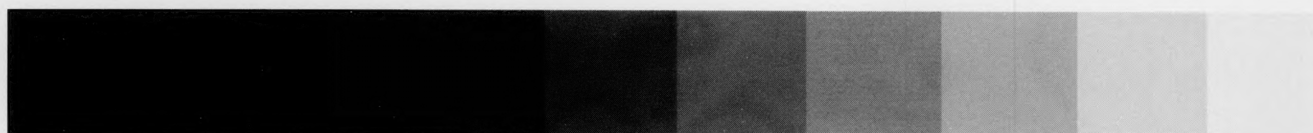
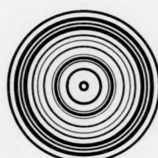
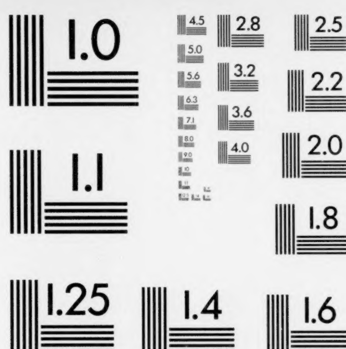
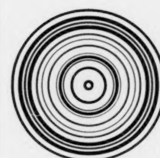
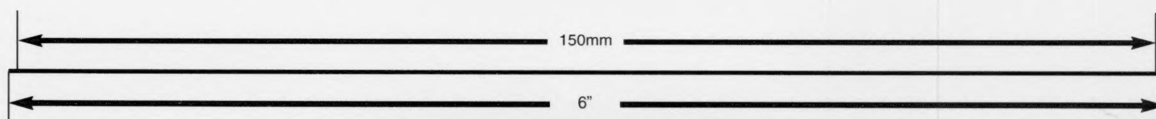
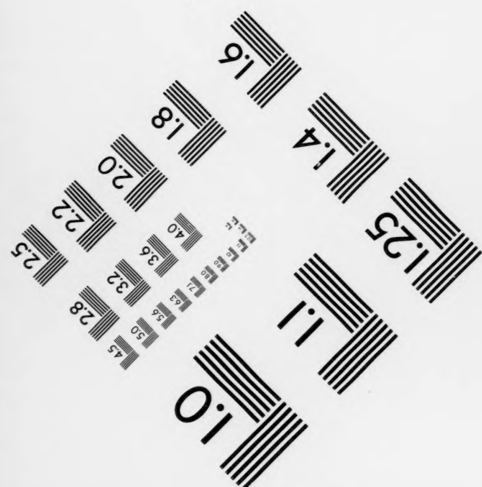
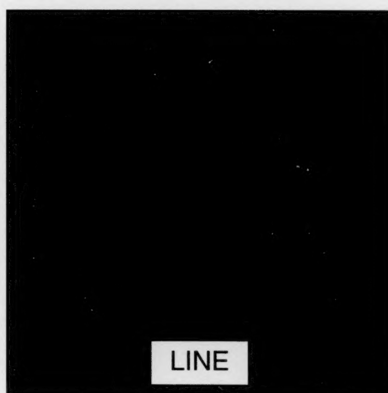
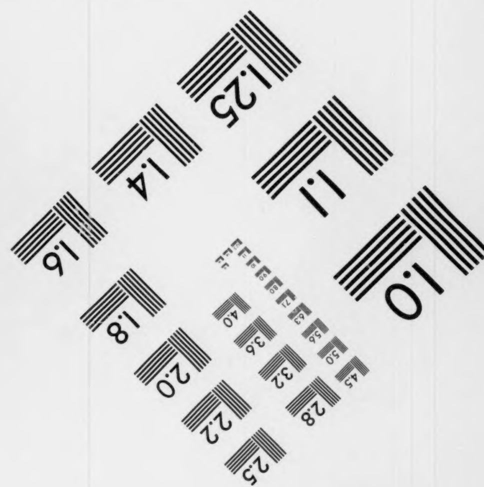
START

CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT IMAGING

Latteiner, Joseph.
Ishah ra‘ah = Di shlekhte froy: operette in 4 akten.
Krako, 1907.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1873.2

Latteiner, Joseph, 1853-1935.
Ishah ra‘ah = Di shlekhte froy : operette in 4 akten / fon Yozef Latteyner.
Krako : D. Roth, 1907.
71 p.; 24 cm.

1. Musical revues, comedies, etc.
I. Poland-Kraków

Reduction ratio X 10.0

אשה רעה

(דיא שלעכטע פרויא)

אפערעטטע אין 4 אקטען

פאן

יאזעף לאטיינער.

קראקא, תרס"ז.

דרוק פון יוסף פישער (גראדגאססע 62).

פערלאג אונד אייגענטהום דעס ד. ראפה בוכהאנדלונג לעמבערג.

אשה רעה

(די שלעכטע פרויא)

אָפּערעטטע אין 4 אַקטען

פאָן

יאָזעף לאַטיינער.

קראקא תרס"ז.
דרוק פאָן יוסף פישער.
איינענטהום אונד פערלאַג: פאָן דוד ראָטה, בוכהאַנדלונג אין לעמבערג.

ИША РАА т. е. ЗЛАЯ ЖЕНА.

Опер та въ 4-хъ дѣйствіяхъ. Соч. І. Латейнера.

Типографія І. ФИШЕРА въ Краковѣ.

A Emal

פּערזאָנען.

Personen

אבנר — איין גענעראל.	Goldenberg	Goldenberg
איזבל — זיינע פרויא.		Blachmann
שלומית — דערען טאכטער.		Treitler
אנטינוס — איין הויפּמאַן.		Lipshitz
חנוך — זיין פערטרויטער.		Bendel
פּרץ } דיענער בייא אבנר.		Sinkoff
מלכה }		Mrs
קעניג הורקנוס.		
איין קערקערמייסטער.		Tyly
תלמי — פערלארענער זאהן פאָן אבנר.		Majer
סעלים — איין פּערזישער העער אנפיהרער.		Isjdor

פערזער. יודען. מיליטער עטצ.

I. אַקט (II. Rittornelle)

(צימער בייא איזבל, אויפטריט מערכען מיט ראָזען אונד לאָרבערקרענצע).

קאהר: זיעגעס ליעדער לאוט אונז פריילִיך זינגען
מיט פריידע אונד יובעל לאוט אייערע שטימען קלינגען
אונזער פריינדע צו בעגריסען איהר פאר דיזעס הויזע
קאמע ווייסע פריינדין קאם צו אונז ארויס
יא אן דער שפּיטצע פון זיינע קריעגער
קאמט שוין דער פאטער אלס אונזער זיעגער
דער גראָסער העלד ער לעבע לאַנג יא
ער זאל לעבען לאנג — הידד.

(אויפטריט שלומית)

שלומית: אה פריינדין טייערע מיין הערצליבסטען דאנק
וויא ליעבליך קלינגט אייער גרוס צו מיינעם אָהר
מיט לוסט אונד פריידע שליעסע מיך אין אייערעם קאהר
מיינעם פאטער צו בעגריסען אונד איהם צו ווינשען גליק
נאך 2 יאהרע קאמט ער ווידער אין זיינע היימאט צוריק, יא.

מערכען: פערפלאָסען זינד שוין באלד 2 יאהר
זייט וועק פאָן אונז איז דער גרויסער העלד
געגען ווילדע פעלקער אין דער שלאכט
זייא בעזיעגט אונטערטהעניג געמאכט

שלומית: הייט קאמט צו אונז

קאהר: דער גראסער העלד

שלומית: זיין נאמען איזט

קאהר: בעריהמט אויף דער וועלט
דאס לאנד בעגריסען מיט יובעל אונד געזאנג
דער גרויסער העלד יא ער לעבע לאנג דאס לאנג

שלומית: מיט יובעל אונד געזאנג

קאהר : דער גרויסער העלד
שלומית : יא ער לעבע ער לעבע לאנג
קאהר : דאס לאנד בעגריעסט
שלומית : מיט יובעל אונד געזאנג
אללע : יא יא ער לעבע לאנג

(I. Ritt.) (אויפטריט איזבל)

איזבל : דאנק אייך ליעבע קינדער פיר אייער גליק וואונש, קאמט איינשטוויל אין מיין הויז, דאן געהען וויר אלע צוזאמען. (II. Ritt.)

מעדכען : פערפלאסען זינד שאן . . . (מעדכען אב)

שלומית : מוטער ווילסט דוא מיר איינע פראגע ערלויבען?

איזבל : שפריך מיין קינד.

שלומית : שוין באלד 2 יאהרע זייט דער פאטער איזט וועק אין דען קריעג געגען דיא ווילדע היידען, וויא פיעלע שלאפלאזע נעכטע אהנע טראסט, אהנע רוה האבען וויר ביידע צוגעבראכט וועהרענד דיעזער צייט, הייטע אבער האט אונז גאט געהאלפען אונד דער פאטער קאמט ענדליך צוריק אלס דער גרעסטער העלד אונד זיעגער, מיט פריידע יובעלט איהם דאס גאנצע פאלק ענטגעגען, נור דוא אליין מוטער, דוא זיינע פרויא נימסט קיינען אנטהייל אן דיעזער פריידע, יא איך לעזע עס דייטליך אין דיינע טרויריגע בליקען, זא וויא ביז יעטצט, זא ביסט דוא אויך הייטע מיסגעשטימט אונד ניעדער־געשלאגען, ווער עס אלזא ניכט דיא זעהנזוכט נאך דיינעם מאן, וועלכער האט דיר ביז יעטצט דיינען שלאף גערויבט אונד דיינע אויגען נאס געמאכט? ניין נור איין אנדערער קומער פערפאלגט דיך! איזט עס ניכט זא מוטער?

איזבל : יא מיין קינד, דוא האסט רעכט.

שלומית : ווערע דאס מעגליך? דוא דאס וייב פאן זא איין וועלט־בעריהמטען העלדען, בענייהעט ווירסט דוא פאן אלע פרויען זא איינען מאן צו בעזיטצען, אונד דיך קאן זא איין גליק ניכט ערפרייען? ערקלעהרע מיר דיעזעס רעטזעל מוטער.

איזבל : מוטער! דיעזעס איינע ווארט שפריכט אלעס אויס, וואס איך ליידע, וויא זאל איך דאס וייב גליקליך פיהלען ווען דאס מוטער־

הערץ איזט געבראכען? מוטער וואר איך פאן איינען איינציגען זאהן האט מאן מיר איהם ענטריסען אונד גרויזאם אומגעבראכט, ווילסט דוא איך זאל ניט קלאגען? זאל איך טהייל נעהמען אן דיין פאטערס טריאומף, וועלכער איזט בעצאהלט מיט דעם בלוט פאן מיינעם זאהן?

שלומית : מוטער דוא זיעהסט מיך שטוינען? צום ערסטען מאל הערע איך דיך זא רעדען, דיין זאהן דיר ענטריסען, גרויזאם אומגעבראכט, מיך שוידערען דיינע ווארטע, וואן איזט דיעזעס געשעהען? ווער האט דאס געטהאן? אדער האט דיר נור איין בעזער טרוים זאלכע שרעקענס בילדער פארגעשפיעגעלט אונד דוא העלסט עס פיר וואהרהייט?

איזבל : איין טרוים? אך! ווערע עס נור איין טרוים, אבער ליידער דאס וואס דוא האסט יעטצט פאן מיר געהערט איזט ביטערע וואהרהייט, דאך גענוג דאפאן, דרענגע ניכט ווייטער אן מיר מיט פראגען, איך וויל דיר ניט ווייטער אנטווארטען, נור דאס איינע מערקע דיר, הייטע נאך ווירד מאנכער העלד בענייהעט אום זיינע גראסע מאכט אונד עהרע, אבער שאן מארגען קאן דיא וועלט בעדויערען זיינען טיעפסטען פאל. (אב אינס הויז) (I. Ritt.)

שלומית : וויא זאל איך דאס פערשטעהען? וועלכען העלדען מיינט זיא דאמיט? דען פאטער פיעלייכט? איהר איינענען מאן? אלמעכטיגער גאט, ווערע זא וואס מעגליך? . . . יא איך וויל אונד מוס אלעס פאן איהר ערפאהרען, אונד איזט איהם בעהיטע דער הימעל זיינע פרויא פאלש געווארדען, זא זאל איהם שיטצען זיין טרייעס קינד. (אב)

(II. Ritt.) (אויפטריט פרץ)

פרץ : הערט ראטא פלאם ראטא פלאם
עס קומט דער העלד זעהט א העלד
מיט א ראטא פלאם פון דעם שלאכט פעלד
הערט מען נור פרץ קומט
מיט זיין ראטא פלאם יעדער שטימט
אויף דער מלחמה דער
ווער האט געזעהן ווער

קעפ װענען געפלױגען
מענשען אױסגעצױגען
ס'איז נישט געװעזען שװער
טרײטען טײטען מעהר
הענטליך און פיסלעך
צוקנאקען װיא די ניסלעך
אויף דער מלחמה איז ניט גוט צו געהן
דיא טוידטע דארט נור ברררר אנצוזעהן
פון 1000 לעב איך נור אליין (װײסט איהר פאר װאס?)
װײל איך בין דאביײא גאר ניט געװען
װײל שולדיג איז אײנע
מײן מילכה'ניוא די קלײנע
דורך איהר הערצעלע דאס רײנע
און איהר פנימ'ל דאס שענע
האט מיך דאס אומגליק געטראפען
װײל זיא איז מיר אין קאפ געלעגען
געה דיך מיט דעם שונא קריעגען
בין איך פאר דעם שונא אנטלאפען
מילכה קום שױן ארױס (ביסס)
דיא כחות פון דעם גבור געהן שיער אױס
מיט דיר ארום גענומען
קען איך נאך בעקומען
צוריק מײן כח װיא פריהער
אױ מילכה מילכה קום און בלײב מיט מיר
װעסט דו זעהן װיא איך װעל ברררר
ראטא פלאם װיא פריהער
עס קומט א העלד זעהט א העלד
מיט א ראטא פלאם אין דעם שלאכטפעלד
הערט מען נור פרץ קומט
מיט זײן ראטא פלאם ופלאם ראטאטא פלאם
ראטאטאטא פלאם ברררר פלאם ראטאטא פלאם.

(אױפטריט מילכה אױס דעם הױזע)

מילכה: אױ װען איך האב קײן ארטהום איז דאס ..

פרץ: נוא נוא? װער ... װער?

מילכה: פרץ!

פרץ: נוא יא, װאס זשע שטעהסט דו נאך פון די רײטוים מײן שענע מילכה? געדענקסט דו פאר 2 יאהרען האב איך אויף דעם זעלבען פלאטץ גענומען פון דיר אבשיעד װען איך מיט דעם גענעראל אבער זענען אװעק אין דער שלאכט.

מילכה: ביזט דו עס פרץ?

פרץ: נוא יא װער דען אז נישט פרץ?

מילכה: (זיפצענד) דער זעלבער פרץ װאס האט מיך אמאל ליעב געהאט און דאך האט ער עס נישט געפינען דער מיהע װערט מיר א בריעף צו שרײבען די גאנצע 2 יאהר.

פרץ: אבער מילכהלע װיא האב איך צײט געהאט דיר בריעף צו שרײבען אז איך האב מיך געהאלטען אין אײן שלאגען?

מילכה: די גאנצע צײט?

פרץ: װאס פרעגסט דו? װעסט עס קוים גלײבען אז דער פרץ װאס האט אמאל נישט געטשעפעט א פליעג אויף דער װאנד דער זעלבער פרץ האט גענומען א װעלט מיט מענשען און האט זיא אױס־געשלאכטעט אזױ װיא די לעמער.

מילכה: דו?

פרץ: (שטאלץ) איך!!! איך בין ארום געשװימען אין בלוט אזױ װיא א פראש אין װאסער.

מילכה: דו!

פרץ: איך! גאנצע לענדער האב איך מיט דיא פיס צוטרעטען, די שטארקסטע פעסטונגען האב איך מיט די פינגער צעריבען, איך האב גענומען די שטארקסטע שטעדט און מיר ארײן געלעגט אין ביזעם, אפשר װילסט דו א שטאדט גיב איך דיר, איך קען דיר גאר נישט אזױ פיעל אױסדערצעהלען װאס איך האב אלץ אזױ פיעל אפגעטהון אין די צװײא יאהר אין די פערשיעדענע מלחמות.

מילכה: דו און אלץ דו? נוא און דער גענעראל אבער?

פרץ: נו, א דער גענעראל אבנר אויך, איך און ער בשותפות.

מילכה: ביזט דוא ווירקליך נישט מעהר דער זעלבער פרץ פון אמאל?

פרץ: רעד נישט מעהר צו מיר פון דעם אמאליגען פרץ, יענער פרץ וואס האט אמאל אויסגעקעהרט דיא שטוב און צוגעוויעגט דאס קינד יענער פרץ איז געשטארבען.

מילכה: ברוך דין אמת!

פרץ: יעטצט זעהסט דוא פאר דיר א שפיגעל נייעם פרץ. (ציהט זיך אויס שטאלץ)

מילכה: ברוך מחיה מתים! (זיפצענד) אוי דאס הערץ האט עס מיר געזאגט.

פרץ: וואס האט דיר דאס הערץ געזאגט?

מילכה: אז דוא וועסט צווישען דיא סאלדאטען פערדארבען ווערען.

פרץ: פערדארבען ווערען? וואס רעדסט דוא מילכהלע? וויא האב איך צייט געהאט פערדארבען צו ווערען אז איך האב מיך געהאלטען אין איין שלאגען?

מילכה: אך געדענקסט דוא נאך דעם אלטען פרץ וויא ערהרליך וויא גוט ער איז געוועזען?

פרץ: ערהרליכקייט און גוטסקייט האט דער נייער פרץ פון דעם אלטען פרץ עליו השלום געירשענט.

מילכה: און דיין ליעבע צו מיר? איז זיא נאך אזוי זויא פאר 2 יאהרען?

פרץ: אזוי וויא פאר 2 יאהרען נאך מיט פראצענט פאר 2 יאהרען.

מילכה: און דיין געטרייאפט?

פרץ: נאך מיט פראצענט פון פראצענט.

מילכה: מיינסט דוא עס דען ערנסט?

פרץ: ווילסט מיר נישט גלויבען? קום!

מילכה: וויא אהין?

פרץ: חתונה האבען!

מילכה: (פערשעהמט) אבער ... אבער דוא וועסט נאר זיין מיינער?

פרץ: פון קאפף ביז פיס.

מילכה: אויף אימער אונד עוויג?

פרץ: אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט. לעולם ועד.

מילכה: פרצ'ל!

פרץ: מילכה'לע!

מילכה: ביזט דוא ערשט היינט געקומען?

פרץ: ערשט נישט לאנג.

מילכה: (רייכט איהם דיא האנד) שלום עליכם.

פרץ: עליכם שלום. זעה מילכה'לע מיין געטרייאפט צו דיר, אונז ביידע, דאס הייסט מיר און דער גענעראל אבנר איז דיא גאנצע שטאדט אקעגען געלאפען און דער קעניג מיט א גאנצע פאראדע, איך אבער האב מוחל געוועזען דעם גאנצען כבוד דעם גענעראל אבנר אליין און איך בין געקומען צו לויפען [illegible] ארמט זיא) מיין שען מילכה'לע.

מילכה: (פלעצליך ערשראקען) אוי זעה נאר ווער עס געהט אהער?

פרץ: ווער?

מילכה: דער הויפטמאן אנטיגנוס.

פרץ: נוא וואס האסט דוא דיך אזוי דערשראקען?

מילכה: האסט שוין פערגעסען דאס דער הויפטמאן אנטיגנוס איז דעם גענעראל אבנר איין בלוט פיינד? און דאך קומט ער דיא לעצטערע צייט צו איזבל, אבנר'ס פרויא און איז געווארען איהר בעסטער פריינד, מיר שרעקט זיך דאס הערץ פיר דען ערהרליכען גוטען אבנר.

פרץ: דעם גוטען ערהרליכען אבנר וועט קיין האר געקרימט ווערען זא לאנג פרץ טראגט א פאנצער. (שלאגט זיך שטאלץ אין פאנצער)

מילכה: אוי אט איז ער שוין דא.

פרץ: נישט געשראקען (שטאלץ) אז איך בין מיט דיר פאר וועמען האסט דוא מורא?

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: איזט דיינע הערין צו הויזע? (ערבליקט פרץ) אה! ביסט דוא עס פרץ אבנר'ס קנעכט?

פרץ: (העלדענמיטהיג) אבנר'ס פריינד!

אנטיגנוס: (שפאטיש) הא הא הא הא! א גאנצער מענש געווארדען.

פרץ: א גאנצער מענש בין איך תמיד געוועזען.

אנטיגנוס: אה? וועלכע פרעכהייט פאן איין דיענער! (צו מילכה) געה זאג דיינע הערין דאס איך בין היער.

פריץ: (האלט זיא מיט זיך) אזוי לאנג דוא האסט נאך נישט קיין געשוואלענע פים ביזט דוא ניט קראנק אליין צו געהן.

מילכה: אמן.

אנטיגנוס: (וויטהענד) שקלאווען! האבט איהר פערגעסען ווער איך בין?

פריץ: א הונד מיט ציין! אבער זא לאנג פרץ טראגט א פאנצער וועסט דוא בייסען א קרענק.

מילכה: אמן. (ביידע שטאלץ אבמארשירענד לאכען) הַ הַ הַ הַ (געהען צו איהם) הוהו! (אב)

אנטיגנוס: הַ הַ הַ הַ אבנר'ס פריינדע! יא יא אבנר, דער היטיגער טאג געהערט נאך דיר, הייטע נאך לאכסט דוא אונד דיינע פריינדע מיט דיר, אבער ווער צולעצט לאכט, לאכט אם בעסטען.

(אויפטריט איזבל)

גריסט דיך גאט איזבל, אויף דיין געבאט בין איך היער הער געקאמען, דאך וואונדערט עס מיך דאס גראדע הייטע ווען דער זיעגנם געקרעהנטער העלד אבנר קאמט ווידער אין זיינע הייטאט צוריק. גראדע הייטע האסט דוא נאך מיר געשיקט. בערייעסט דוא פיעלייכט אונזערע פערשוועהרונג געגען איהם? מיינעט וועגען קאנסט דוא פאן אונזערעם בונד צוריק טרעטען ווען דוא ווילסט, אבער דאס זאגע איך דיר ווירסט דוא מיך פערראטען זא ווירסט דוא מיט מיר צוזאמען פאלען.

איזבל: האב נור קיינע אנגסט פריינד אנטיגנוס, איך בין נאך אימער דיא זעלבע דיא איך וואר, דאך צוערסט וויל איך הערען וועלכען פלאן דוא האסט געגען אבנר אונד אב דוא ביזט זיכער דאס דיעזער פלאן ווירד איהם פערדערבען.

אנטיגנוס: פערטיג איזט דער ברענשטאף דיא גרעסע דיעזעם העלדען צו צערשטערען אונד נור איין קליינער פונקע איזט גענוג איהם צו ענטצינדען.

איזבל: לאס הערען!

אנטיגנוס: מיין דיענער חנוך בעזיטצט איינע וואונדערבארע פעהיגקייט פערשיעדענע האנדשריפטען קונסטפאל נאך צו אהמען, זא האבע איך דיין מאנס בריעפע וועלכע דוא אין מיינע הענדע איבערגעגעבען

האסט זא קונסטרייך אונד געשיקט מיט פאלשע בוכשטאבען דורך-וועבט דאס ער געפאנגען בלייבט אין זיינעם איגענען נעטץ, זיינע בריעפע צו דיר וויא זיא יעטצט לויטען קלאגען איהם אן אלס פערראטער אן דעם קעניג אונד פאטערלאנד, נון איזבל ביזט דוא מיט דיעזען פלאן איינפערשטאנדען?

איזבל: יא וויר זינד איניג, אבוואהל דיא אורזאכע דיא אונז דאצו טרייבט איזט פערשיעדען, דיך טרייבט דאצו דער נייד איבער אבנר'ס גרעסע איך אבער אטהמע ראכע... הערע אונד דאן אורטהיילע איבער איינע פרויא וועלכע זיך געגען איהרען איגענען מאן פערשוואהרען האט. 3 יאהרע נאך מיינע האכצייט מיט אבנר האט אונז גאט מיט דעם ערשטען קינד געזעגנעט עס וואר איין וואונדער-שעהנער קנאבע, אין איינעם אבענד בין איך מיט מיינעם געליעבטען זאהן אן מיינער ברוסט אין איין טיעפען שלאף פערזונקען. אלס איך ערשט אם אנדערען מארגען ערוואכטע וואר מיין קינד פערשוואונדען, אויף מיין פראגע האט מיר מיין דיענער ענטדעקט אז מיין קינד איזט וועהרענד דיא נאכט פלעטצליך געשטארבען אונד אויף אבנר'ס בעפעהל האט ער דיא לייכע שנעל פאן מיינער ברוסט ענטפערענט נאך בעפאר איך האבע ערוואכט. פאר 2 יאהרען וויא דוא ווייסט האט אבנר מיט זיינער ארמעע ווידער אין קריעג געצויגען, אין איין קורצע צייט האבע איך פאן מיין מאן איינען בריעף ערהאלטען אין וועלכעם ער מיר שרייבט דאס, וויל ער ווייסט ניכט אב ער ווירד פאן דיא בלוטיגע שלאכטען לעבענדיג נאך הויזע קאמען זא מוס ער מיר איינע גראסע זינדע געשטעהען.

אנטיגנוס: איינע גראסע זינדע זא?

איזבל: אונזער זאהן שרייבט ער מיר, אונזער ערשטעם קינד פאר 18 יאהר איזט ניכט אן מיינער ברוסט געשטארבען וויא מען האט מיר דאמאלס געזאגט זאנדערן ער, דער פאטער האט איהם אוים מיינעם בעט געשטאהלען אונד איהם טעטען לאסען.

אנטיגנוס: דער איינענער פאטער זיין קינד ערמארדעט? וויא שרעקליך! אבער ווארום?

איזבל: דורך איין טרוים.

אנטיגנוס: דורך איין טר"ים?

איזבל: אלס וויר נאך קינדערלאך וואַרען שרייבט ער מיר ווייטער דא ווארדע ער פאן איין פירבטערליכען טרוים געמארטערט איינע נאכט נאך דער אנדערע, דיא קליגע געלעהרטע וועלכע ער האט אנגעפראגט האבען איהם געדייטעט דאס איהם ווירד איין זאהן, וועלכער ווירד צוזאמען מיט דיא ווילדע היידען קעמפפען געגען אונזער הייליג פאטערלאנד, געבארען ווערדען, זאגאר געגען זיין אייגענעם פאטער ווירד דיעזער זאהן זיין שווערד ערהעבען אונד שפעטער וויא איך ווירקליך איינען זאהן געבארען האבע, האט ער זיך מיט שרעקען ערינערט אן יענע פורכטבארע פראפעציייהונג, דאמאלס וואר זיין גאָטטסליום פעסט ליעבער זא איין קינד צו פערליערען אלס איינען שענדליכען פערברעכער צו ערציעהען, מיך האט ער שרייבט ער מיר מיט שלאף געטראנק בעטייבט אונד וועהרענד דער נאכט האט ער דאס קינד אויס מיינע ארמע ענטריסען אונד עם איינעם פאן אונזערע טרייע דיענער איבערגעבען וועלכער האט עם אומגעבראכט.

אנטיגנוס: וויא שרעקליך, וויא אונערהערט! דוא האסט פאלקאמען רעכט איהם צו פעראכטען.

איזבל: וואס איך האבע געפיהלט וועהרענד איך האבע דיעזען בריעף געלעזען דאס קענט איהר מענער ניכט עמפפינדען נור איינע מוטער נאר דיא קען מיינען שמערץ בעגרייפען.

אנטיגנוס: ארמע מוטער, בעדויערנסווערטע מוטער! (טראמפעטען שאלל)

איזבל: דאס פאלק יובעלט איהם ענטגעגען, אבער אונטער דיעזען יובעל-געשריא הערע איך אויך מיין קינדס יאמער געשרייא. יא פרייע דיך אבנר! פרייע דיך נאך הייטע, דען שאן מארגען איזט דיין גליק צושטערט, דיין גלאנץ פערלאשען, דיין נאמען פערניכטעט, מארגען וויל איך צו דיינער לוסט וויא אויך צו דיינעם לעבען מאכען איינע ענדע. (אב)

אנטיגנוס: חחחח זא זא איין ווייב איזט... עבען נור א ווייב, אין איהרע אויגען איזט אבנר איין מערדער, דיא אורזאכע דיא איהם

דאצו געטריעבען האט וויל זיא ניכט וויסען, דעסטא בעסער פיר מיך, נון אבנר ענדליך האט דיינע שטונדע געשלאגען אונד אן דיינע שטעלע קאמע איך.

(אויפטריט חנוך)

חנוך: (קלאפט איהם אין שילטער) אונ איך? וויא בין איך?

אנטיגנוס: דוא ביזט עס חנוך?

חנוך: איך בין עס חנוך! דער אומגליקליכער חנוך, דער פערליעבטער חנוך!

אנטיגנוס: האסט מיר עטוואס צו זאגען?

חנוך: געוויס!

אנטיגנוס: וואס?

חנוך: איך בין אומגליקליך! איך בין פערליעבט!

אנטיגנוס: דאס האב איך שאן פאן דיר געהערט 100 מאל.

חנוך: נאך איין מאל הערע עס וועט עס זיין 100 מיט איין מאל וועסט דוא עס נישט מעהר פערגעסען, געדענקסט דוא ווען דוא האסט מיר געגעבען דעם גענעראל אבנר'ס בריעפע איך זאל זייא פעלשען...

אנטיגנוס: שטיל.

חנוך: שש... איך וייס, איך וויים... סאיז א סוד... שש... געדענקסט דוא ווען דוא האסט מיך געהייסען נאך מאכען זיין האנדשריפט אונ האסט מיר געהייסען שרייבען......

אנטיגנוס: שטיל.

חנוך: דוא ווייסט שוין וואס דוא האסט מיר געהייסען דארט אריין שרייבען, געדענקסט דוא וויא דוא האסט מיר געוואלט געבען געלד האב איך געזאגט איך וויל נישט קיין געלד נאר א קלייניגקייט, האסט דוא געזאגט וואס פאר א קלייניגקייט? האב איך געזאגט איך בין פערליעבט אין דער שענער שלומית דעם גענעראל אבנר'ס טאכטער אונ וויל זיא פאר א ווייב, קענסט דוא מיר אויספיהרען דעם שידוך וועל איך דיר שרייבען דיא בריעף, האסט דוא געגעבען א שמייכעל, האב איך געגעבען א זיפץ, האסט דוא אויסגעשאסען איין געלעכטער, האב איך אויסגעשאסען א געוויין, האסט דוא געזאגט דומער יונגע האב איך געזאגט ליעבער הערר, האסט דוא געזאגט שרייב האב

אִיךְ גֶעזָאגְט נוּא, הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט נוּא נוּא, הָאבּ אִיךְ גֶעזָאגְט וָואס נוּא נוּא, הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט עֶס וֶועט שׁוֹין זַיין רֶעכְט שְׁרַייבּ, הָאבּ אִיךְ גֶעשְׁרִיבֶּען, אוּנ אִיךְ וַוארְט פּוּן אֵיין טָאג אוֹיף דֶעם אַנְדֶערֶען אַז עֶס זָאל שׁוֹין וֶוערֶען רֶעכְט, אוּנ אִיךְ וַוארְט אוּנ וַוארְט אוּנ וַוארְט אוּנ עֶס הֵייבְּט זִיךְ נִיט אָן אוּנ עֶס לָאזְט זִיךְ נִיט אוֹיס. (שרייבט מיט דער פֿעדער אין דער לופֿט).

אנטיגנוס: (אפארט) דֶער עֶועל הַאט זִיךְ דַאס גַאנְץ עֶרְנְסְט אִין קָאפְּף אַרַיין גֶעזֶעצְט, נוּן פַאר דֶער הַאנְד מוּס אִיךְ אִיהְם נָאךְ אִין מֵיינֶע הֶענְדֶע הַאלְטֶען, שְׁפֶּעטֶער וֶוערְדֶע אִיךְ שָׁאן וִויסֶען וִויא אִיהְם אוּנ-שֶׁעדְלִיךְ צוּ מַאבֶען, (לויט) חַנוֹךְ!

חנוך: הַא?

אנטיגנוס: זָא פִּיעל זָאלְסְט דוּא דָאךְ וֶוענִיגְסְטֶענְס פֶערְשְׁטֶעהֶען דַאס זָא לַאנְגֶע אַבְנֵר אִיזְט זָא גְרָאס דַארְפְסְט דוּא דַארָאן גַאר נִיבְט דֶענְקֶען.

חנוך: אוּמְגְלִיקְלִיכֶער חֲנוֹךְ!

אנטיגנוס: אַבֶּער יֶענֶע גֶעווִיסֶע בְּרִיעפֶע?

חנוך: הַמְ... הַמְ... שְׁ... נוּא נוּא וַוייטֶער.

אנטיגנוס: יֶענֶע בְּרִיעפֶע וֶוערְדֶען אַבְנֵר'ן פָאן דֶער וֶועלְט וֶועקְשַׁאפֶען.

חנוך: (זיפצט) בָּרוּךְ דַיַן אֱמֶת.

אנטיגנוס: אוּנְד דַאן אִיזְט גַאר קֵיין צְווַייפֶעל דַאס אִיךְ בֶּעקָאמֶע זַיינֶע פָּאסְטֶען.

חנוך: אוּנ אִיךְ זַיין טָאכְטֶער! אוֹי אָבֶער וֶוען? טַייעֶרֶער לִיעבֶער גָאלְדֶענֶער הֶערְר וֶוען?

אנטיגנוס: צוּם טֵייפֶעל! זַייא דָאךְ נִיבְט זָא אוּנְגֶעדוּלְדִיג.

חנוך: (וויינענד) וָואס בִּין אִיךְ שׁוּלְדִיג אַז עֶס הָאט מִיר צוּגֶעטְרֶעטֶען, אִיךְ הָאבּ שׁוֹין קֵיין כֹּחַ נִיט לֶענְגֶער צוּ וַוארְטֶען, קוּמְט אוֹיף דֶער נַאכְט קֶען אִיךְ נִיט שְׁלָאפֶען, קוּמְט אִין דֶער פְּרִיה קֶען אִיךְ נִיט אוֹיפְשְׁטֶעהֶען, קוּמְט בַּייא טָאג קֶען אִיךְ נִיט עֶסֶען, קוּמְט אוֹיף דֶער נַאכְט קֶען אִיךְ וִויעדֶער נִישְׁט שְׁלָאפֶען, קוּמְט אִין דֶער פְּרִיה קֶען אִיךְ וִויעדֶער נִישְׁט אוֹיפְשְׁטֶעהֶען, קוּמְט בַּייא טָאג...

אנטיגנוס: (אונגעדולדיג) גֶענוּג.

חנוך: קֶען אִיךְ וִויעדֶער נִיט עֶסֶען, קוּמְט אוֹיף דֶער נַאכְט קֶען אִיךְ וִויעדֶער נִישְׁט שְׁלָאפֶען, קוּמְט אִין דֶער פְּרִיה...

אנטיגנוס: גָאט אִים הִימֶעל אִיךְ וֶוערְדֶע פֶערְרִיקְט, הֶער אוֹיף.

חנוך: קֶען אִיךְ וִויעדֶער נִישְׁט אוֹיפְשְׁטֶעהֶען, קוּמְט בַּייא טָאג...

אנטיגנוס: אָה וֶועה! (פֿערשטאָפּט זיך דיא אָהרען לויפֿט אַב)

חנוך: קֶען אִיךְ וִויעדֶער נִיט עֶסֶען, קוּמְט אוֹיף דֶער נַאכְט... (I. Ritt.) וָואהִין אִיזְט עֶר הִינְגֶעקוּמֶען? ... נוּא דוּא וֶועסְט מַיינֶע פָּטוּר נִישְׁט וֶוערֶען, אִיךְ וֶועל דִיךְ אַזוֹי לַאנְג נִידֶען בִּיז אִיךְ וֶועל פוּן דִיר אַרוֹיס נִידֶען מַיין גֶעלִיעבְּטֶע שְׁלוֹמִית, קוּים אָבֶּער נִישְׁט, קוּים בֶּעקוּם אִיךְ נִישְׁט אַבְנֵר'ס טָאכְטֶער, בֶּעקוּמְסְט דוּא נִישְׁט אַבְנֵר'ס שְׁטֶעלֶע, חֲנוֹךְ וֵוייסְט וָואס עֶר הָאט צוּ טְהוּן, חֲנוֹךְ קֶען פֶעלְשֶׁען בְּרִיעף, חֲנוֹךְ קֶען אָבֶער אוֹיךְ זָאגֶען דֶעם אֱמֶת, וֶועסְט דוּא נִישְׁט הַאלְטֶען דַיין וָוארְט וֶועל אִיךְ נִישְׁט הַאלְטֶען מַיין מוֹיל, אִיךְ זָאג אוֹיס פוּן חֵדֶר. (II. Ritt.)

I.

חֲנוֹךְ וֵוייסְט אוּנ קֶען אַלְדִינְג
פֶערְשְׁטֶעהְט אַ יֶעדֶען אוֹיף דֶעם ווִינְק
מִיט דֶעם הֶענְטֶעלֶע לַייכְט אוּנ גְרִינְג
אוּנ מִיט דֶעם פִּיסֶעלֶע שְׁנֶעל אוּנ פְלִינְק
דַארְף אִיךְ שְׁרַייבּ אִיךְ מִיט מַיין פֶעדֶער רִיטְשׁוּ
פָּאטְשִׁי, טִיטְשִׁי, טַאטְשִׁי, שְׁרָאם, בָּאם, בָּאם
דַארְף אִיךְ זָאג אִיךְ אוֹיס פוּן חֵדֶר אַז רִיטְשׁוּ
פָּאטְשִׁי, טִיטְשִׁי, טַאטְשִׁי, שְׁרָאם, בָּאם, בָּאם.

II.

אַ כַּלָּה גֶעפִינֶען אוֹי הָאבּ אִיךְ
אַזוֹי בֶּערִיהְמְט זִיךְ אֵיינֶער פַאר מִיר
אַ פָּנִים הָאט זִיא אַזוֹי וִויא אַ רוּחַ
אָבֶער גֶעלְד בֶּעקוּם אִיךְ אַ סַךְ פוּן אִיהְר
בֶּעקוּמֶען הָאט עֶר דָאס וֵוייסְט נִיט אַ יֶעדֶער רִיטְשׁוּ
פָּאטְשִׁי, טִיטְשִׁי, טַאטְשִׁי, שְׁרָאם, בָּאם, בָּאם
זָאל אִיךְ אוֹיסְזָאגֶען פוּן דֶעם חֵדֶר אַז רִיטְשׁוּ
פָּאטְשִׁי, טִיטְשִׁי, טַאטְשִׁי, שְׁרָאם, בָּאם, בָּאם.

III.

איינער קומט צו זיין פריינד אין שטוב
און טרעפט זיין פרויא גאנץ איינע אליין
ער זאגט איהר ער האט זיא ליעב
דרויף קומט אן דער מאן צו געהן
אוי האט ער געהאפט כסדר ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם
א יונגעלע זאגט ניט אויס פון חדר אז ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם.

IV.

איין אלטער מאן האט חתונה גאר
מיט א מיידעלע יונג און שען
נאך דער חתונה קוים א יאהר
קלאגט דער אלטער מיט געוויין
פון מיין געלד בין איך גרינג וויא א פעדער ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם
און מיין ווייב האט מיר אויסגעזאגט פונ'ם חדר אז ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם.

(טאנץ, אב)

פערוואנדלונג

(איין פרייער פלאטץ דעקארירט מיט פאהנען אונד בלומען, אים הינטער־
גרונד וואססער, לינקס איין טראן, אויפטריט כאלדאטען, תלמי, פאושען).

תלמי: זייא ווילקאמען גראסער זיעגער
זייא ווילקאמען גראסער קריעגער
עמפפאנגט מיט עהרע דעם גראסען העלד
בעריהמט איזט ער יעטצט אויף דער גאנצער וועלט } (קאָאָר בים
דיינע פריינד דיינע פריינד
טאדט אונד פערדערבען אלע דיינע פיינד (טאנץ)

(חנוך אונד טענצער זינגען אונד טאנצען, אויפטריט אבנר פון קוליססען)

אבנר: זיעסע היימאט זייא מיר ווילקאמען
אויף דיינע מויערען בין איך ווידער צוריק
זייא געגריסט טהייער פאטערלאנד
דיינען באדען בעטרעט איך באלד ווידער צוריק.

(ערשיינט אויף איין דעקארירטעס שיף כהנים לוום).

קאהר: עס לעבע דער העלד זייא ווילקאמען
ווילקאמען זייא מיט גליק
הייל דיר גראסער הערשער אונד גראסער זיעגער
זייא ווילקאמען אין דיינער היימאט צוריק
וויוואט גראסער העלד הייל הייל הייל.

אבנר: (קניעט פאר קעניג לעגט פאר איהם דיא לארבערקרענצע) מיין העררר אונד קעניג
דיעזע לארבער קראנע דיא שעהנסטע ציערדע איינעם קריעגערס,
נאכדעם זיא קוים מיינען קאפף בעריהרט האט, לעגע איך מיט
עהרפורכט ווידער צו פיעסען דיר, דעם זיא אליין געהערט, דען
נור דיא נאמען גאט, קעניג אונד פאטערלאנד האבען שטענדיג פאר
מיינע אויגען געשוועבט אונד מיך געפיהרט צום זיעג. נור דיעזע
יונגלינגע מיין קעניג (זייא טרעטען פאר אונד קניען) אלע פירסטען קינדער

פאן אונזערע פערשיעדענע פיינדע וועלכע האבען געגען מיך וויא העלדען געקעמפפט אונד וועלכע איך האב ענדליך דאך בעזיעגט אונד געפאנגען מיטגעבראכט. דיעזע עמפפעהלע איך דיינער גנאדע מיין גוטער קעניג, דען איך האבע זיא אויף דעם שלאכטפעלד אלס בראווע קינדער קעננען געלערנט.

קעניג: מיין טאפפערער אונד טרייער אבנר, וואס איך פאן דיר ערווארטעט האבע ווען איך האבע דיך צום פיהרער פאן אונזערע טרופפען בעשטימט, דאס האסט דוא ערפילט, דארום זאל דיעזע לארבער קראהנע וועלכע דוא האסט עהרליך פערדיענט נור דען קאפף דעם טרייען העלדען ציערען, (זעטצט זיא אויף אבנר'ס קאפף) דאך בלאס מיט דיעזעם צייכען דער עהרע האט זיך מיינע דאנקבארקייט צו דיר נאך ניכט געענדיגט, צופיעל בלוט האסט דוא פיר דיין פאטערלאנד פערגאסען, אבער דער קריעג איזט שאן יעטצט צו ענדע, יעטצט בעדארף איך שאן ניכט מעהר דיינען שטארקען ארם! ניין! דיינען קלוגען ראטה וועלכער זאל אונז אים פריעדען בעשיטצען, דען בעדארף איך יעטצט, זא זייא פאן דיעזעם אויגענבליק אן מיין ערשטער ראטהגעבער.

אלע: האך!

קעניג: אונד נון דיעזע יונגלינגע וועלכע האבען דיין סימפאטיע געוואנען אונד האסט זיא מיינער גנאדע עמפפאהלען, דיא שענקע איך דיר אלס איינענטהום, איהר שיקזאל קען איך קיינע בעסערע הענדע אנפערטרויען אלס אין דיא דייניגע, יעטצט אבער מיין בראווער אבנר איזט עם ענדליך צייט אויך אן דיין הייזליכעם גליק צו דענקען, זיעהע דיינע גאטטין אונד טאכטער ווארטען דיך צו בעגריסען.

(איזבל, שלומית קומען עטוואס פריהער)

שלומית: (אויף זיין האלז פאלענד) פאטער! מיין הערצענס געליעבטער פאטער! וויא געזעהנט האב איך מיך נאך דיעזען זיעסען אויגענבליק.

אבנר: טייערעס קינד... געליעבטעס ווייב, ערשט יעטצט ווייס איך מיין גליק צו שעטצען דא איהר עם מיט מיר טהיילט, שלומית הערצענס קינד! אין וועלכער שעהנהייט ביזט דוא אין דיא פאאר יאהרע אויפגעבליהט! וואכענד אונד טריימענד האב איך ניכט אויפ-

געהערט פאן דיר צו פאנטאזירען אונד יעטצט זעה איך דיך אין דער ווירקליכקייט פאר מיר שטעהען, איינע שענע ליעבליכע בלומע מיט טרייער זעעלע דאנקע איך דיר איזבל פיר דיינע זארגען וועגען אונזער קינד, דאך איזבל וועלכער קומער שפריכט פערבארגען אויס דיינעם טרויעריגען בליק? ביזט דוא קראנק? אדער האט איין אונגליק אין אונזערעם הויזע פאסירט?

איזבל: מיך דריקט קיינע קראנקהייט, אויך אין אונזערעם הויזע האט קיין אונגליק פאסירט.

אבנר: דאך!

איזבל: זייא גאנץ רוהיג, לאס דיך נור ניכט שטערען.

אבנר: (אפארט) שיינט עם מיר נור? נון מיינע ליעבען, בעפאר איהר פיהרט מיך אין אונזערעם הויזע צוריק לאסט מיך נור נאך איינע זאכע בעזארגען, (צו דיא יונגלינגע) קינדער! אלס קריעגס געפאנגענע האב איך אייך אוים ווייטע לענדער היערהער געבראכט, דער גוטער קעניג האט אייך מיר צום געשענק געמאכט, זא בין איך אייער געביעטער אונד איינענטהימער, נון האבע איך איין רעכט צו טהון מיט אייך וואס איך וויל, זא הערט וועלכען געברויך איך מאכע יעטצט פאן מיינעם רעכט, איך ערקלעהרע אייך אלע פרייא!

אלע: (קניען אויסער תלמי) עדלער אבנר!

אבנר: געהט אייך יעדער נאך זיינע היימאט צוריק, אונד זא וויא איהר האבט ביז יעטצט געגען אונז געקעמפפט אלס פיינדע זא זאלט איהר פאן נון אן פיר אונז קעמפפען אלס פריינדע.

אלע: וויר שווערען! (שטעהען אויף)

אבנר: (צו תלמי) תלמי דוא דאנקסט מיר ניכט זא וויא דיינע קאמעראדען? איך האב אייך אלע דיא פרייהייט געשענקט, ביזט דוא דען מיט דיעזעם אונצופריעדען?

תלמי: פיר דיין עדלעם הערץ גענעראל בלייב איך דיר עוויג דאנקבאר, דאך איך מוס עם בעקענען, זייט וויר האבען אונז אויף דעם שלאכטפעלד בעגעגנעט אונד מיינע שארפע קלינגע האט שיער דיין הערץ דורכבאהרט אונד דוא האסט מיך דאך בעזיעגט אונד געפאנגען גענאמען, זייט דאמאלס האט דיין אנבליק מיט ליעבע אונד עהר-

פורכט מיין הערץ ערפילט אונד אלס קנעכט אין דיינעם הויזע
ווערדע איך מיך גליקליכער שעטצען אלס פרייא אונד פאן דיר
געשיעדען.

אבנר: גוט בלייבע אין מיינעם הויז, אבער ניכט אלס קנעכט זאנדערן אלס מיין זאהן, (תלמי קישט זיין האנד, שלובצט שטיל) אויף דעם שלאכט-פעלד האב איך דיין העלדענמוטה אונד דען פאלען ווערט דיינער שענער זעעלע קענען געלערנט, איך ליעבע זאלבע הערצען וויא דאס דיינינע, (פיהרט איהם צו איזבל) איזבל מיין געליעבטעס וייב, פאסט מיט אלען גוטען האט אונז גאט געזעגנעט אויסער (זיפצט) מיט איינעם זאהן, זיעהע הער, דיעזער עדלער יונגלינג גלויבע עס מיר ער איזט ווערט אונז דען פערלארענען זאהן צו ערזעטצען.

איזבל: ניין! מיינען פערלארענען זאהן קאן מיר קיין פרעמדער ערזעטצען.

שלומית: (ביטענד) מוטער!

איזבל: לאס מיך טאכטער, העטעסט דו געוואוסט וואס אין מיינעם הערצען פארגעהט.

שלומית: געליעבטער פאטער! זייא ניכט טרויריג, איך ווערדע מיך בעמיהען פיר דיעזען יונגלינג אויך דיא מוטער צו געווינען! תלמי, וויינע ניכט, האט מיין פאטער דיך ווירדיג געפינדען דיר איין פאטער צו זיין, זא וויל איך אויך דיר איינע שוועסטער זיין. (תלמי קניעט קישט איהר האנד).

קעניג: (וועלכער האט ביז יעטצט שטיל געשפראכען מיט אנטיגנוס) גענוג איך וויל ניכטס מעהר דאפאן הערען, (שטעהט אויף) בעגריסעט אלע דעם טאפפערען אבנר אלס מיינען ערשטען מיניסטער!

אלע: הידד!

קעניג: אויף מיין טאפפערער קריעגער אויף צום פעסט
איין פייערטאג איזט הייטע איהר זייט אלע מיינע געסט
צו עהרע פאן אונזערעם העלדען
רעטער פאן אונזער פאטערלאנד
מיין טרייער פריינד אונד ברודער
דו ביזט אונד בלייבסט מיין רעכטע האנד.

קאהר: וויוואט וויוואט וויוואט!
בעגריסעט מיט יובעל אונזער גראסען הערשער

שלומית: הייל דיר גראסער קריעגער
איך ביינע מיך פאר דיינעם טראהנע
אונד מיין פאטער דוא גראסער זיעגער
האסט פערדיענט מיט רעכט דיא לארבער קראהנע.

קאהר: בעגריסעט מיט יובעל אונזער גראסען הערשער

שלומית: הייל דיר גראסער הערשער א. ז. וו.

קאהר: בעגריסעט מיט יובעל אונזער גראסען הערשער

שלומית: גאט אים הימעל האט אייך ביידע
מיט גראסעם גליק צוזאמען געפיהרט
גליקליך איזט דאס פאטערלאנד
פון זאלכע מענער ווירד עס רעגיערט
יא יא יא! (קאהר בים)

קאהר: האסט פערדיענט מיט רעכט דיא לארבער קראהנע

שלומית: יא יא יא יא האסט פערדיענט מיט רעכט דיא לארבער קראהנע

קאהר: בעגריסעט מיט יובעל אונזער גראסען הערשער
בעגריסעט מיט יובעל דעם קעניגס רעכטע האנד

אבנר: הייל דיר דוא גראסער הערר
איך ביינע מיך פאר דיינעם טראהן
יא מיינע פפליכט האב איך ערפילט
יא דאס אליין איזט שאן מיין לאהן
יא טרייא בלייב איך מיינעם קעניג
ביז אין מיין לעטצטען אויגענבליק
גאר דיר אליין געהערט דער זיעג
יא גאר דער זיעג.

אבנר:
הייל דיר דוא גראסער הערר
איך ביינע מיך פאר דיין טראהן
יא מיינע פפליכט
האב איך ערפילט

שלומית תלמי קאהר:
מיט גראסעם גליק
צוזאמען געפיהרט
איך גליקליך איזט דאס פאטערלאנד
פון זאלכע מענער ווירד רעגיערט

יא דאס אליין איזט שאן מיין לאהן
יא טרייא בלייב איך
מיינעם קעניג
ביז אין מיין לעטצטען אויגענבליק
נור דיר אליין
געהערט דער זיעג. –

אך גאט אין הימעל האט אייך ביידע
יא מיט גליק צוזאמען געפיהרט
בעגריסעט יעטצט מיט יובעל
נון בעגריסעט יעטצט מיט יובעל
נון בעגריסעט
הידד.

קעניג: נון אויף צום פעסט
איין פייערטאג איזט הייטע
אלע מיינע געסט
איין פייערטאג זאל הייטע זיין
דיעזער רעטער פאן דעם פאטערלאנד
בעגריסעט איהם דעם גראסען העלד
בעגריסעט אלע אונזער גראסען העלדען
דיעזען רעטער פאן דעם פאטערלאנד
נון אויף צום פעסט
איין פייערטאג זאל הייטע זיין.

(דער גאנצער אסאמבעל זינגט ביז צו ענדע, פייער בעלייכטונג ביז שלום [illegible].)

(פארהאנג.)

(ענדע דעם ערסטען אקטעס.)

II. אקט

(צימער בייא אבנר, אויפטריט תלמי)

תלמי: מיינע היימאט מיינע היימאט אונד מיין פאטערלאנד } (ביס)
געבליעבען מיר ביזט דוא גאנץ אונבעקאנט }
אך! איינזאם בין איך אויף דער וייטער וועלט
איין פינדלינג בין איך אויף דעם פרייען פעלד
פאטער אונד מוטער האבען מיך פערלאסען
אלס קינד ניע געזעהען ניע ערפאהרען ווער אונד וואו זיא זינד
מיינע היימאט מיינע היימאט אונד פאטערלאנד
געבליעבען מיר ביזט דוא גאנץ אונבעקאנט
דאך וייט איך בין געקאמען היערהער נײן נײן איינזאם
פיהל איך מיך ניכט מעהר
דאס הויז וואהין איך ווערפע נור איין בליק
איזט מיר זא ליעב זא ליעב זא זיעם
דיעזעם הויז וואהין איך ווערפע מיין בליק
געפונדען האב איך היער מיין גליק.

(אויפטריט שלומית)

שלומית: (ערשראקען) תלמי, מיינען פאטער האב איך פריהער אין דיינעם צימער געזעהען, וואו איזט ער יעטצט?

תלמי: ער האט קוים אנגעפאנגען מיט מיר צו רעדען דא איזט איין באטע נאך איהם געקאמען דאס ער זאל זאפארט פאר דעם קעניג ערשיינען, אבער ווארום ביזט דוא דען זא ערשראקען?

שלומית: ווארום? איך וויים עס זעלבער ניכט אונד דאך ציטערט מיין הערץ, דיא ליעבע אונד דאנקבארקייט דעם קעניגס צו מיין פאטער, דיא גראסע עהרע דיא דאס פאלק איהם געסטערן צוגעטהיילט האט, ערפילטע שאן מאנכע ברוסט מיט האס אונד נייד געגען איהם. אך פאטער! דוא האסט פיינדע אבער דיא זינד שטיל אין געהיים, ווירסט

דוא דען אויך זאלכע פיינדע בעזיעגען קענען? דוא וועלכער ביזט נור געוואהנט אויף איין אפענעם שלאכטפעלד געגען אפענע פיינדע צו קעמפפען?

תלמי: ליעגט דען געגען אבנר איינע קלאגע פאר?

שלומית: וויא איך האב געהערט האט דער קעניג צוזאמען גערופען דיא סנהדרין וועגען איהם.

תלמי: אבער דער אבנר וועלכער האט געמאכט איינע וועלט פאר זיך ציטערען, פאר וועהם דארף ער ציטערען?

שלומית: דוא פראגסט פאר וועהם? הערע מיר האט מאן אין מיינער קינדהייט ערצעהלט פאן איינעם גראסען העלדען וועלכער האט איינמאל איינען לינדען ווארם ערשלאגען, נאך דיעזער גראסער העלדענטהאט האט ער זיך אויף דעם גראז געלעגט אויסרוהען, דא איזט אונבעמערקט איינע קליינע העסליכע שמוטציגע שפינע געקאמען אונד מיט איהר גיפטיגען שטאך האט זיא דיעזען וועלט בעריהמטען העלדען געטעטעט... פאר וועהם פראגסט דוא מיין פאטער דארף ציטערען? פאר זא איינעם פיינד וועלכער טראגט קיינע וואפען אין דער האנד, זאנדערן גיפט אויף זיינער צונגע, זא וויא יענע שמוטציגע שפינע.

תלמי: האט אבנר דען זאלכע פיינדע?

שלומית: לייטער! אבער וואס מיך אם מייסטען שרעקט?

תלמי: וואס?

שלומית: מיינע מוטער.

תלמי: דיינע איינענע פרויא?

שלומית: דיזע איינער צייט איזט זיא גאנץ אומגעוואנדעלט, מיין פאטערס ערגסטער פיינד איזט יעמצט איהר בעסטער פריינד, זייא רעדען אין געהיים, זינגען אונד האנדלען, עס איזט געוויס קיין גוטעס, אונד הייטע אם פריהמארגען איזט זיא פארטגעגאנגען גאנץ אליין, איך האב נאכגעפארשט אונד צו מיינעם שרעקען האב איך ערפאהרען דאס זיא איזט וועק אין קעניגס פאלאטץ אונד ביז יעמצט איזט זיא נאך ניכט צוריק געקאמען... דוא ז[illegible]סט מיך שטוינענד אן, ניכט

וואהר דאס איין זאלכעס געהיימניס האב איך דיר איינעם פרעמדען ענטדעקט?

תלמי: שלומית בין איך דיר איין פרעמדער?

שלומית: ניין ניין תלמי, דוא זיעהסט דאך דאס איך האבע דיר מיין הערץ געעפענט גראדע וויא פאר איינעם ברודער.

תלמי: אונד אלס זאלכען ווירסט דוא מיך אויך קענען. דיר איין ברודער אונד דיינעם פאטער איין טרייער זאהן, אייער שיקזאל זאל אויך דאס מייניגע זיין. (I. Ritt.)

שלומית: ערשט פאר קורצען האסט דוא געגען אונזער לאנד געקעמפפט אלס איין שקלאווע האט דיך מיין פאטער היערהער געבראכט אונד דאך איך קען עס ניכט פערבערגען, מיר זאגט דאס הארץ דאס וויר ביידע זינד דיא איינציגע זעעלען וועלכע העננען אן אבנר'ן טרייא אונד פעסט, זאגע תלמי ווען מיין פאטער זאל בעהיטע גאט פאן איין אונגליק געטראפען ווערדען ווילסט דוא מיט מיר צוזאמען אלעס פיר איהם טהון, יעדעס אונגליק מיט איהם טראגען?

תלמי: (קניענד מיט בעגייסטערונג) הערע מיינען היילינגען שוואהר, ניכט נור דולדען וויל איך מיט אבנר יעדעס אונגליק, איך וויל נאך מעהר, איך וויל איהם רעטען, איך וויל פיר איהם שטערבען, (II. Ritt. Nr. 7 Duett)

ביידע: פעראיינט בלייבען וויר
איין טרייע שוועסטער בלייב איך דיר
וויר טהיילען לייד – וויר טהיילען פרייד
מיט אונזערעם פאטער יא אונזער לעבען לאנג
נון האפען וויר צום ליעבען גאט
יא אונזער שוטץ איזט ער אין דער גרעסטער נאטה. (ביס)

תלמי: הערע גאט מיינעם שוואהר אין דיעזער שטונדע
הערע גאט מיינעם שוואהר צו דיעזעם בונד
איין טרייער זאהן מיין לעבען לאנג
דעם טרייען העלד נאר איהם אליין
טרייא בלייב איך אבנר מיין לעבען לאנג
איך שווערע עס צו זיין.

שלומית: פאן מיינען טיעפסטען הערצען נעהם דאפיר איינען דאנק
דיינע טרייע שוועסטער בלייב איך מיין גאנצעם לעבען לאנג } (ב״ס)

ביידע: גאט ווירד שיטצען אונזער ליעבען פאטער
זיינע פיינד בעזיעגען ווירד ער מיט זיינע קראפט } (בים)
נון האפען וויר צום ליעבען גאט
יא אונזער שוטץ איזט ער אין דער גרעסטער נאטה
וויר אפפערען דאס לעבען דאס אבנר זאל לעבען
טרייא בלייבען דעם רעטער פאן אונזער ליעב פאטערלאנד
עוויג טרייא......

(ביידע אב)

פערוואנדלונג

(איין רייכער זאאל, אויפטריט סנהדרין, קעניג לינקס, אנטיגנוס רעכטס)

(II. Ritt. Nr. 8)

קעניג: הימלישער ריכטער העלפע מיר
עפנע אונז דיא אויגען דיא וואהרהייט צו זעהן
אמת אמת יא נור אמת זאל דער משפט זיין
אמת אמת נאר זאל אונזער משפט זיין. } (קאהר בים)

קאהר: אמן אמן אמן.

קעניג: פיהרט פאר דען אנגעקלאגטען. (דיענער אב)

(אויפטריט אבנר פערבייגט זיך פאר קעניג אונד סנהדרין)

קעניג: אבנר אפטמאלס האסט דוא מיר דיינען וואונש אויסגעדריקט דאס ווען יעמאנד זאל דיך איינמאל אין עטוואס בעשולדיגען זאל עס ניכט אין געהיים געשעהען זאנדערן אפען פאר דיא ריכטער אום דיא בעשולדיגונג צו בריפען אונד נאך געזעטץ צו ריכטען, ניעמאלס וואלטע איך גלויבען דאס זא איין טאג ווירד יעמאלס קאמען אבער לייד איזט דער טאג דאך ערשיענען, אבנר איינעם פורכטבארען פערברעכענס ווירסט דוא אנגעקלאגט דארום האב איך דיא סנהדרין צוזאמען גערופען דאמיט דוא זאלסט דיא קלאגע הערען אונד דיינע אונשולד בעווייזען, אדער ... דיינע שולד בעקענען.

אבנר: קלאגע... שולד... גאט איזט מיין צייגע דאס דיזע פרעמדע ווארטע הערע איך יעטצט צום ערסטען מאל אין מיינעם לעבען.

קעניג: אויך מיינע ברוסט וואר מיט שרעקען אונד וועהמוט ערפילט, געסטערן נאך האבען וויר דיך יובעלנד בעגריסט אלס דעם פאטערלאנדס רעטער אונד שאן הייטע וואגט מאן דיך צו בעשולדיגען אלס פעררעטער.

אבנר: (ערשראקען) פעררעטער?

קעניג: ביסט דוא עס ניכט אבנר זא ווירד דיינע עהרע אוים דעם פייער

אלס דיא מיינונגע, אבער וואס היער געשריעבען שטעהט האבע איך ניע געוואגט זאגאר צו דענקען נאך פיעל וועניגער צו שרייבען, געעהרטע ריכטער, איהר אללע וויסעט דאס דיעזער אונמענש מיך שאן זייט יאהרען בענײדעט אונד זוכט אימער מיך צו פאנגען אין איין נעטץ פאן פערלײמדונג, קאן נאך יעמאנד צווייפלען דאס דיעזע בריעפע זינד דורך איינען פערברעכערישען פלאן אין זיינע הענדע געקאממען אונד ער האט זיא פערפעלשט?

אנטיגנוס: פערפעלשט! (ווינקט צום פאזע הערראב) באלד ערשײנט נאך איין קלעגער געגען דיך, זא איין קלעגער וועלכען ניכט דער קעניג, ניכט דיא סנהדרין, ניכט דוא זעלבסט וויררד פערווערפען קעננען.

(אויפטריט איזבל)

אבנר: מיינע פרויא!

אנטיגנוס: זיעהע, הערע, אונד פערשטומע.

קעניג: איזבל דוא היער, וואס איזט דיין פערלאנגען?

איזבל: איך ערשיינע פאר דעם טראהן מיינעם קעניגם אהנע פורכט פאר מענשען אורטהייל, אום צו פערקינדען דיא וואהרהייט.

אבנר: דיא וואהרהייט? דאנק פיר דיעזעם ווארט געליעבטע פרויא, וואהרהייט נור זאל אוים דיינעם מונדע קאמען, אונד דיא ווירד פיר מיך צייגען, זיעהע איזבל יענער דארט וויא דוא ווייסט איזט שאן זייט לאנגע מיין ביטטערסטער פיינד אונד האט דיעזע בריעפע פארגעצייגט, אבער ניכט פינדען ווירסט דוא דארין דיא אונשולדיגע באטען פאן מיינער ליעבע צו דיר, דיעזע בריעפע שפרעכען פאן פערראטה אונד בעטראג געגען קעניג אונד פאטערלאנד, נון זאגע עס פאר דעם קעניג אונד דיא סנהדרין האבע איך דיעזע בריעפע זא וויא זיא זינד אן דיך געשריעבען?

איזבל: (מיט וויטהענדע בליקען) יא! (אלע ערשראקען) אונפערפעלשט זינד דיעזע בריעפע, זא וויא זיא יעטצט לויטען זא האסט דוא זיא מיר געשיקט.

אנטיגנוס: הערט איהר דאס געעהרטע ריכטער?

אבנר: וייב! ענטווייהע ניכט דיינע צונגע מיט זא איינעם פירכטערליכען בעטראג, יעדער פעדערצוג אין דיעזעם בריעפע אטהמעט ווילדען

דיעזער פריפונג נאך ריינער אונד שטראהלענדער זיך ערהעבען אונד דוא ווירסט ביי מיר אונד דעם גאנצען לאנדע נאך העהער שטעהען אלס יעטצט, דארום מיין אבנר פירכטע ניכטס.

אבנר: דאנקבאר פערעהרע איך דיא גנאדע מיינעם קעניגם, אבער וועלכער האט ניכט געפירכטעט דיא אונצעהליגע טרופען פאן פערשיעדענע פיינדע דער פירכטעט אויך קיינע פערלײמדונג.

קעניג: זא זאל דאס געריכט בעגינען, דער קלעגער זאל שפרעכען.

אנטיגנוס: (ערהעבט זיך) איך דער הויפטמאן אנטיגנוס קלאגע דען גענעראל אבנר אן אין פאלשהייט אונד האכפערראטה געגען קעניג אונד פאטערלאנד, מיט דיא היידנישע פעלקער דרויסען האט ער איינען געהיימען בונד געשלאסען אום זיך זעלבער דארט איינען טראהן צו גרינדען, אום דאן אן דער שפיטצע דער ווילדען היידען אונזער הייליג לאנד פלעטצליך צו איבערפאלען אונד אוים דעם קעניגם האנד דען סטצעפטער צו ענטרייסען.

קעניג: האסט דוא געהערט אבנר?

אבנר: יא מיין קעניג, איך האב געהערט דאך נאר ווארטע איינע לעערע קלאגע, האסט דוא צו דיינער אונפערשעמטען פערלײמדונג אויך בעווייזע אויסגעדאכט?

אנטיגנוס: (רייכט איינע ראללע בריעף אבנר) קעננסט דוא דיעזע בריעפע?

אבנר: (נימט זיא, בליקט) געוויס, עס זינד מיינע בריעפע וועלכע איך האב אן מיינע פרויא געשריעבען, אבער וויא קאמען דען דיעזע בריעפע צו דיר? אונד וואס ווילסט דוא דאמיט בעווייזען?

אנטיגנוס: וועהרע דאס מעגליך דאס דוא האסט שאן פערגעסען דען אינהאלט דער בריעפע? ביטע נאכמאלס דורך צו לעזען וואס דוא זעלבסט געשריעבען האסט אונד דאן לייגנע ווען דוא קאנסט.

(אבנר לעזענד ציטערט אונד וואנקט) בליקט אויף זיין געזיכט, זעהט זיין שרעקען, לעזט איהר יעטצט ניכט אויף זיינער שטירנע דאס בעקענטניס זיינער שולד?

אבנר: איזט עס איין קלײניגקײט [illegible] שטײגען אום דעם אבגרונד? יאס איך היער [illegible] אונד לעזע, דיא האנדשריפט [illegible] איך

עהרגייץ גרויזאמען אונדאנק, האכפערראטה, עמפפעהרונג! האט יעמאלס מיין צינגע זא וואס אויסגעשפראכען? קאנטע יעמאלס מיינע האנד זא וואס ניעדערשרייבען? זאג איזבל, איך בעשווערע דיך ביי דער טרייע וועלכע דוא האסט מיר איינסט פאר גאט געשוואהרען! רעדע וואהרהייט.

איזבל: וואס איך האבע געזאגט וויעדערהופע איך ניכט! האכפערראטה, עמפפעהרונג, אונדאנק האבע איך אוים דיינע בריעפע געלעזען!

אבנר: ניין ניכט מעגליך, טיעפעס דונקעל העלט מיינע זינע געפאנגען, ביזט דוא עם איזבל וועלכע איך הערע וועלכע איך זעהע? אדער ביזט דוא איין טייפעל אוים דער אונטערוועלט וועלכער האט נור אנגענאמען דיא געשטאלט מיינער פרויא... וויי! ניכט בלאס מיין טאדטעס אורטהייל העננט אב פאן דיינער צונגע, אויך דוא שטעהסט יעטצט אן דעם שיידע וועג צווישען העלע אונד הימעל! אין דיעזער מינוטע קאנסט דוא דיר דורך איין איינציגעס ווארט ערקויפען רעטונג אדער עוויגע פערדאמניס, דארום איזבל ביי דיינער זעעלע! רעדע וואהרהייט!

איזבל: וואהרהייט האסט דוא געהערט, אין דעם פערברעכען אין וועלכעם דוא ביזט אנגעקלאגט, אין דעם ביזט דוא אויך שולדיג.

אבנר: ערדע שלינג מיך הערונטער, לעזט אייך אויף אין שטויב איהר פעסטע ווילען אונד פערוועהעט אין ווילדען שטורם, דען וואס נאך איזט פעסט, וואס נאך איזט זיכער ווען איינע פרויא נאך 21 יאהרע איהרע טרייע אין פאלשהייט, וואהרהייט אין ליעבע אונד ליעבע אין האס? טרעטע הערוים אוים דיינע פוגען נאטור! דען אוננאטירליך האט דיעזעס וויב צערשטערט דיא עהרע אונד דאס לעבען פאן איהר איינענען מאן, פערניכטעט דאס גליק פאן איהר איינען הויז! (וויינט) גרויזאמעס וויב, שלאנגע, וואס האט דיר דיין מאן געטהאן, וואס האט דיך צו דיעזע אונערהערטע ליגע געטריעבען? אנטווארטע, ווארום שווייגסט דוא?

איזבל: (אפארט) בלוטיגע שאטען מיינעס קינדעס שטערקע מיינען מוטה!

קעניג: איזבל איך זעה דיך ציטערען, ביי דעם עוויגען גאט רעדע נור

Berglass

וואהרהייט, האט זיך דיין מאן מיט עטוואס געגען דיר פערזינדיגט? איזט דיין צייגניס געגען איהם ניכט איין ראכע פלאן?

איזבל: ניכטס האט מיר מיין מאן געטהאן דאס איך העטע אורזאכע איהם צו צירנען. (I. Ritt.)

קעניג: אונד דיעזע בריעפע וויא זא קאמען זיא אין פרעמדער האנד?

איזבל: וויל איך אליין האטע אנפאנגס ניכט דען מוטה געהאט אלס קלעגערין געגען איינענען מאן אויף צו טרעטען.

קעניג: איזבל! צום לעצטען מאל פראג איך דיך האסט דוא וואהרהייט געשפראכען?

איזבל: וואהרהייט!

קעניג: ביי גאט! (II. Ritt. Melodrama)

איזבל: ביי.... גאט....

קעניג: פיהרט זיא וועק. (וואנקט זיא ווירד אבגעפיהרט)

אבנר: (געפאסט) קעניג, ריכטער! שפריכט אוים דאס אורטהייל! פערדאמט מיך אויף דאס צייגניס מיינער איינענען פרויא, וועלכע האט איין בונד געשלאסען מיט דיעזעם שורקען, דא גיבט מיר דען טאדט אב איהר פערשטעהט איך פערדיענע איהם, איך פערבלייבע דער וואס איך בין אימער געוועזען ביז צום לעטצטען אויגענבליק. (אב)

קעניג: נון סנהדרין איהר האבט געהערט אונד געזעהען, פריפעט אלעס גאנץ גענויא אונד בעפאר איהר אייער אורטהייל עפענטליך פער-קינדעט שיקט עס מיר, וואס מיר אלס הערשער צו טהון געביהרט דאס ווירד גאט מיר איינס הערץ לעגען. (אלע אב אויסער קעניג)

גראסער גאט! געבע דען סנהדרין איינען ריינען געדאנקען דאס זיא אורטהיילען זאלען נאך רעכט!

(אויפטריט פאזשע מיט איין פאפיער)

פאזשע: מיין העדר אונד קעניג!

קעניג: ברינגסט דוא דאס אורטהייל?

פאזשע: יא מיין קעניג.

קעניג: זיין אינהאלט

פאזשע: טאדט!

קעניג: טאדט? (של בצענד) טאדט!

פאזשע: ערפילט האבען דיא סנהדרין איהר היילינגעם אמט אונד לעזען יעטצט דיעזעם אורטהייל אין דיינע העגדע קעניג צור פאלציהונג.

(גיבט עס איהם, לערם, טראמפעטען שאלל).

קעניג: וואס בעדייטעט דיעזער לערם דרויסען?

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: אה מיין הערר אונד קעניג, דיא נאכריכט דאס אבנר איזט צום טאדט פערארורטהיילט האט זיך וויא איין שטורם איבער דיא גאנצע שטאדט פערברייטעט, אין הויפען האט זיך דיא ארמעע צוזאמען מיט דעם פאלק פערזאמעלט פאר דיינעם פאלאסט אונד פערלאנגען צוריק דען גענעראל אבנר.

קעניג: וואס איין אויפשטאנד?

אנטיגנוס: יא מיין קעניג איין אויפשטאנד פאן אונזערע איינענע סאלדאטען פאן דיא יעניגע נאטירליך וועלכע זינד מיט אבנר'ן איינפערשטאנדען אין זיינע פלענע, דיא וואלען שאן יעטצט פאלציהען דאס וואס אבנר האט געגען דיך בעשלאסען, נעמליך דיר דען קעניגליכען טראהן צו ענטרייסען אונד דיך זעלבסט דארויף צו זעטצען, אבער פירכטע ניכט מיין ערהאבענער קעניג! פירכטע ניכט נאך האסט דוא מיך פיר איינע שטיטצע מיך דיא איינציגע טרייע זעעלע.

קעניג: אונד וואס איזט יעטצט דיין ראטה, מיין איינציגע טרייע זעעלע?

אנטיגנוס: אום דען אויפשטאנד שנעל צו אונטערדריקען גיעבט עס נור איין מיטעל, אין דיינע הענדע רוהעט יעטצט דאס טאדעס אורטהייל, לאס עס אין דיעזען אויגענבליק שאן פאלציהען, דיא רעבעלען דא אונטען שרייען גיעב אונז צוריק אונזער אבנר, גוט, גיעב זייא צוריק אבנר'ן, אבער ניכט דען גאנצען אבנר'ן נאר זיינען קאפף.

קעניג: (צום פאזשע) שנעל געה היגאוים צו דער עמפעהרטען מענגע דיא רעדעלספיהרער פאן דיא רעבעלען זאלען זא פארט פאר מיר ערשיינען, דער קעניג ווינשט מיט איהנען צו שפרעכען. (פאזשע אב)

אנטיגנוס: אבער מיין ערהאבענער קעניג, אבנר'ס אנהענגער אין דיין פאלאסט? דיין טהייער לעבען אין זאלכער געפאהר?

קעניג: בלוטדירסטיגער ראטהגעבער, שווייגע!!! דיין קלעגער ביזט דוא געוועזען,

צום טאדט איזט ער יעטצט פערארורטהיילט, וואס נאך ווילסט דוא? ווארום ציטערסט דוא זא ווען אבנר נאך איינען טאג לעבט?

אנטיגנוס: מיין ערהאבענער קעניג, איך ציטערע נור פיר דיין לעבען! פיר דיין טהייער לעבען!

קעניג: ציטערע ניכט מיינע איינציגע טרייע זעעלע, ציטערע ניכט, נעטנג, וואס איך צו טהון האבע ווייס איך זעלבסט, איך ברויך דיינע ראטה ניכט.

(אויפטריט פאלק, סאלדאטען מיט פיקעס זעבעל, פרץ)

קעניג: זייט איהר דיא רעדעלספיהרער פאן דער עמפעהרטען מענגע? זאגט וואס ווילט איהר?

פרץ: מיר ווילען שיטצען דעם מאן וועלכער איז ביז יעטצט אויך דיין שוטץ געוועזען, אבנר גיב אונז צוריק אונזער אבנר. (אלע שרייען קלאפען אבנר)

קעניג: זעהט! היער איזט זיין אורטהייל, עס איזט זיין טאדעס אורטהייל אונד דאס זעלבע אורטהייל ווירד אויך טרעפען יעדען פאן מיינע אונטערטהאנען וועלכער ווירד זיינע פפליכט פערגעסען.

פרץ: אבער אבנר, האט זיינע פפליכט פערגעסען? נאך מעהר וויא זיינע פפליכט וואר האט ער געטהון, א וועלט א גאנצע וועלט האט ער בעזיעגט אונד זיא דיר צו דיינע פיס געלעגט, אונד זא איין מאן זאל פאלען פאן דעם הענקערס האנד? אזוי בעלאהנסט דוא דיינע העלדען?

קעניג: דאס איזט דער לאהן פיר זיין שווערעס פערברעכען, ער איזט איין פערעטהער.

פרץ: אבנר איין פערעטהער? (אויף אנטיגנוס) איז ער דער פיינער מענש? קעניג, קעניג! נעם אונז אלע דיינע סאלדאטען וועלכע זענען מיט איהם צוזאמען אין פערשיעדענע שלאכטען געוועזען, לאז אונז אלע מארטערן, דיים פאן אונז דיא גליעדער איינציגוויז, אונז זעה אויב עס וועט זיך געפינען איין איינציגער פאן אונז וועלכער זאל דעם עהרליכען אונד גוטען אבנר בעשולדיגען אלס איין פערעטהער.

קעניג: סאלדאטען! בירגער! אנטוואָרטעט, קענט איהר מיך אייער קעניג אלס איין טיראן?

פרץ: ניין!

אלע: ניין ניין!

קעניג: האט יעמאנד פאן איך איין פערדאכט אויף איינעם פאן אונזערע סנהדרין דאס ער האט פיר געלד פערקייפט געוויסען וואהרהייט אונד רעכט?

פרין: ניין!

אלע: ניין ניין!

קעניג: אונד דיזע גערעכטע מענער האבען אויך גלייך געליעבט מיט מיר אבנר'ן וויא דאס איינענע לעבען, דאך געזעהן געליבט געוועזען, זיינע שולד איזט בעוויעזען אונד מאן מוסטע איהם צום טאדטע פעראורטהיילען, איהר אבער גלויבט איהר דען מיך דאמיט צו שרעקען דאס איהר האט מיינען פאלאסט בעלאגערט אין ווילדען אויפרוהר? זעהט איך האבע אייך צו מיר רופען לאסען, איהר זייט אלע בעוואפנעט, איך אבער בין אהנע וואפען, איהר קענט מיך טעטען, דאך איך ווייכע ניכט פאן דיזער שטעלע, נון ענטשיידעט איהר זעלבסט, וואלט איהר אונזערע געזעטצע מיט פיסען טרעטען? וואלט איהר אייער קעניג טעטען?

פרין: ניין!

אלע: ניין ניין! (גרויסער געמורמעל)

פרין: שווייגט! (אלעס בלייבט שטיל) מיין קעניג, דוא ביזט גוט זאל איך האבען אזא מזל, דיא סנהדרין זענען גערעכט, זאל איך האבען אזא יאהר! אבער אויך אבנר איז גוט אונ פרום אזוי זאלען מיר זיין מיינע קינדער וואס איך וועל האבען נאך דער חתונה מיט מילכה, דיא סנהדרין זענען דאך נישט מעהר וויא מענשען אונ קענען זיך אויך אמאל טועה זיין, דאך איז ער שוין פעראורטהיילט, דערפאר אבער ביזט דוא דאך איין גוטער הערשער, איין בארמהערציגער פאטער פיר דיא קינדער פון דיין לאנד, דאס וואס מיר האבען ערשט געפאדערט מיט מאכט דאס וואגען מיר יעטצט צו בעטען מיט געוויין, (צו אלע)ווארפט אלע אוועק אייערע וואפען, (עס געשיעהט) קניעט אלע נידער פאר אונזער ליעבען קעניג, (עס געשיעהט) גנאדע גוטער הערשער!

אלע: גנאדע גוטער הערשער, גנאדע פיר אבנר!

קעניג: וואס זעה איך? האבען מיינע גוטע ווארטע אייך ווידער צור פערנונפט צוריק געבראכט? שטעהט אויף! (עס געשיעהט) הערט וואס

אייער קעניג אויף אייער ביטע אנטווארטעט! טראציגער איבערמוטה אונד דראהונג העטע נור געפיהרט צום בלוט פערגיסען אונד אבנר'ס לעבען ווערע דאמיט ניכט גערעטעט, ווען איהר אבער מיך ביטעט יא אייער ביטע וויל איך גערנע ערפילען, (אלע האך) דאך נור זיינע שטראפע קאן איך פערניכטען, אבער ניכט זיינע שולד! דארום אנשטאט צו שטערבען זייא ער פאן דעם לאנדע פערבאנט פיר זיין לעבען לאנג, דוא אנטיגנוס זיין קלעגער דוא ברינג איהם דיזע נאכריכט אין זיין געפענגניס.

אנטיגנוס: איך? אה קעניג!

קעניג: דוא זאלסט איהם פאן זיין קערקער בעפרייען אונד ער געהע וואהין ער וויל, זארגע נור דאפיר דאס ער מיך ניעמעהר זעהן קאן.

אנטיגנוס: מיין ערהאבענער קעניג! בעדענקע איינעם זאלבען פעררעטער וויא אבנר שענקסט דוא דאס לעבען? אויך אין דער פרעמד ווירד ער ניכט רוהען ביז...

קעניג: גענוג! קיין ווארט ווייטער! צעררייסט! (צעררייסט דאס אורטהייל) היער צעררייסען איזט דאס טאדטעס אורטהייל, אבנר לעבט אונד איזט פרייא!

אלע: יחי המלך! הידד! (מען העבט אויף דעם קעניג מיט בעגייסטערונג אונד געשרייען, איינינע ווערפען זיך אויף אנטיגנוס).

פארהאנג.

(ענדע דעם צווייטען אקטעס.

III. אקט

(פאר אבנר'ס הויז איינע שטראסע, אויפטריט חנוך מיט איין צימבעל)

(II. Ritt Nr. 10)

חנוך: דינג דאנג דינגע דינגע מיין הערץ איז בעטריעבט
דינג דאנג דינגע דינגע אוי איך בין פערליעבט
איך בין אומגליקליך, איך צערפאל אויף שטיקלעך
מיין לעבען האט ביי מיר קיין ווערטה
אוי אוי אוי אוי איך בין מיט דעם קאפף אין דער ערד
שלומית'ל... שלומית'ל...
קום צו מיר ארוים, חאפ מיך גיבער אוים אוי
וועסט דו גליקליך זיין, ווען איך וועל זיין דיין מאן אוי
שלומית'ל... שלומית'ל...
פערליעבט איז אין דיר חנוך ושלומית'ל!
נוא אדרבה וואס זשע ווילסט נאך
דיך וועלען אלע, מקנא זיין מיט מיר
און איך וועל אהן א שאלה, מיך מהנה זיין מיט דיר
אונזערע קינדערליך, אלע יאהר א פאר
זארגען וועל איך שוין דאפיר
הויך און דיק, שעהן און קלוג, וועלען אלע זיין
אלע געראטען אין מיר ושטינגערורא טאווארא!
צימבאלע חושים וחושים! צימבאלע בים בים באם
שפיעל צימבאלע שפיעל אוי... צימבאלע בים באם
לכבוד... שלומית'ל...

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: חנוך? שאן ווידער ד'ער? וואס ווילסט דו?

חנוך: אלץ דאס איינענע אונד ווידער דאס איינענע, איך בין אומגליקליך איך בין פערליעבט.

אנטיגנוס: חחחח! מיט איין צימבעל? געווים איין ליעבעס ליד פארגעטראגען.

חנוך: איך ווייס? אז זיא וויל זיך נישט פערליעבען אין מיין פנים אפשר וועט זיא זיך פערליעבען אין מיין צימבעל.

אנטיגנוס: נון יעטצט נאכדעם דאס דו ביזט פערטיג, קאנסט דו געהן.

חנוך: אז איך קען געהן דאס ווייס איך, אבער איך וויל נישט.

אנטיגנוס: וואס דו ווילסט ניכט? וואס אייגענטליך טהוסט דו דען היער?

חנוך: וואס איך טהו? וואס זאל איך טהון? איך ברען.

אנטיגנוס: וואס?

חנוך: איך סארפע.

אנטיגנוס: וואס?

חנוך: איך שטעה אויף געגליטע קוילען, אט אט ווער איך צעשמאלצען, (אנטיגנוס לאכט) דו לאכסט?.. א וודאי דו קענסט לאכען וואס דען? וואס פערשטעהסט דו פאן ליעבע? נישט דו האסט ליעב קיינעם נישט קיינער האט דיך ליעב.

אנטיגנוס: ווילסט דו ענדליך געהן?

חנוך: וואס בייזערסט דו דיך? דו האסט נאך רעכט?

אנטיגנוס: ווילסט דו געהן פרעג איך דיך?

חנוך: יא איך געה, אבער ווייסט דו וואהין? גלייך צום קעניג, און איהם דערצעהלען די גאנצע חתונה מיט די בריעף.

אנטיגנוס: וואס האסט דו געזאגט? (פאקט איהם)

חנוך: בייזער דיך ניט ווארען דו וועסט נאך ערגער מאכען.

אנטיגנוס: (אפארט) ניין גוט מוטהיג ווערדע איך אויף איהם מעהר ווירקען, חנוך שאן איינינע מאל האסט דו מיר געדראהעט מיט די בריעפע, אבער בעדענקע זעלבסט וויא דום דו ביזט מאן העטע אבנר'ן געווים ניכט פעראורטהיילט, העטע זיינע אייגענע פרויא ניכט בעשטעטיגט דאס זיא האט פאן איהם די בריעפע ערהאלטען זא וויא זיא זינד, אלזא זיא האט דיזע בריעפע ערקלערט פיר עכט אונד אונפערפעלשט, נון דענקסט דו דען דאס מען וויר'ד דיר מעהר גלויבען שענקען אלס אבנר'ס פרויא?

חנוך: (אפארט) עֶר הָאט רֶעכְט, אוֹי אִיז דָאס אַ הוּנְד מִיט צַיין.

אנטיגנוס: נוּן זִיעהְסְט דוּא שָׁאן וַואס פִיר אַיין עֶזֶעל דוּא בִּיזְט?

חנוך: אֱמֶת אִיךְ בִּין דָאס דֶער דוּמֶער עֶזֶעל אוּן דוּא בִּיזְט דָאס דֶער בְּלוּטִיגֶער הוּנְד... נַיין נַיין עֶס רֶעדְט זִיךְ נוּר אַזוֹי, נָאר זָאג מִיר אַז דוּא בִּיזְט יָא דֶער חָכָם וִויא אִיז דַיין חָכְמָה? וִויא אִיז אַבְנֵר'ס שְׁטֶעלֶע פַאר דִיר? וִויא אִיז אַבְנֵר'ס טָאכְטֶער פַאר מִיר? אַבְנֵר אִיז גֶעבְּלִיעבֶּען אַבְנֵר, אוּן מִיר? מִיר הָאבֶּען בֵּיידֶע בְּשׁוּתָּפוּת אַ גוּטֶע קְרֶענְק.

אנטיגנוס: דוּמְקָאפְּף, אַבְנֵר'ן הַאט מַאן נוּר בְּלָאז דַאס לֶעבֶּען גֶעשֶׁענְקְט' אַבֶּער עֶר אִיזְט אוֹיס דֶעם לַאנְדֶע פֶערְוִויזֶען.

חנוך: אָבֶּער שְׁפֶּעטֶער וֶועט עֶר צוּרִיק קוּמֶען זִיךְ אִיבֶּערְבֶּעטֶען מִיט זַיין ווייב, דַאמַאלְס וֶועט דֶער גַאנְצֶער שְׁווִינְדֶעל אַרוֹיס אוּן דַאמַאלְס וֶועלֶען מִיר בֵּיידֶע בְּשׁוּתָּפוּת קוּמֶען צוּ קֶבֶר יִשְׂרָאֵל.

אנטיגנוס: נַיין דַאפִיר בְּרוֹיכְסְט דוּא קַיין אַנְגְס צוּ הַאבֶּען, אַבְנֵר אִיזְט זָא גוּט וִויא גֶעשְׁטָארְבֶּען, מִיר הַאט דֶער קֶענִיג דִיעזֶעס אַמְט אִיבֶּער־גֶעגֶעבֶּען אִיךְ זָאל אִיהְם אִיבֶּער דִיא גְרֶענְצֶע עֶקְסְפֶּעדִירֶען, אוּנְד מִיר נָאךְ דַאבֵּייא אוֹיסְדְרִיקְלִיךְ גֶעזָאגְט זָארְגֶע דַאפִיר דַאס עֶר מִיךְ נִיע מֶעהְר זֶעהְן קַאן, ווייסְט דוּא וַואס דַאס הֵייסְט?

חנוך: וָואס זָאל דָאס הֵייסֶען? דֶער קֶענִיג וִויל נִישְׁט מֶעהְר זַיין פָּנִים אָנְקוּקֶען.

אנטיגנוס: נַיין דוּמְקָאפְּף! דַאס עֶר מִיךְ נִיכְט מֶעהְר זֶעהְן קַאן הֵייסְט עֶר זָאל אוֹיף דֶעם קֶענִיג נִיט מֶעהְר קֶענֶען זֶעהְן.

חנוך: אִיךְ ווייס נִישְׁט וָואס דָא אִיז דֶער אוּנְטֶערְשִׁיעד.

אנטיגנוס: בּוּכְשְׁטֶעבְּלִיךְ עֶרְפִּילֶען וֶוערְדֶע אִיךְ דֶעם קֶענִיגְס בֶּעפֶעהְל!

חנוך: אוֹיבּ אַזוֹי ווייס אִיךְ טַאקִי נִישְׁט וָואס דוּא מֵיינְסְט.

אנטיגנוס: בֶּעפָאר אִיךְ בֶּעפְרֵייעֶ אִיהְם פָאן גֶעפֶענְגְנִיס אוּם אִיהְם אוֹיס דֶעם לַאנְדֶע וֶועק צוּ שִׁיקֶען וֶוערְדֶע אִיךְ אִיהְם אוֹיף בֵּיידֶע אוֹיגֶען בְּלִינְד מַאכֶען.

חנוך: בְּלִינְד? בְּלִינְד הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט? אַבְנֵר'ן מַאכֶען בְּלִינְד? הָאט דֶען דֶער קֶענִיג דָאס גֶעמֵיינְט?

אנטיגנוס: וַואס קִימֶערְט מִיךְ וַואס עֶר הַאט גֶעמֵיינְט? אוּנְד זָארְגֶע דַאפִיר דַאס עֶר מִיךְ נִיע מֶעהְר זֶעהְן קַאן דַאס וַוארֶען זַיינֶע וָוארְטֶע, אוּנְד

וֶוען אִיךְ הַאבֶּע דֶעם קֶענִיגְס וָוארְטֶע בּוּכְשְׁטֶעבְּלִיךְ עֶרְפִילְט זָא בִּין אִיךְ גֶעשִׁיטְצְט פָאן יֶעדֶער רֶעכֶענְשַׁאפְט.

חנוך: (אפארט) אוֹי אִיז דָאס אַ הוּנְד מִיט צַיין.

אנטיגנוס: נוּן הַאבּ אִיךְ רֶעכְט? פֶערְבַּאנְט אוּנְד דַאצוּ נָאךְ בְּלִינְד, אִיזְט עֶר זָא גוּט וִויא גֶעשְׁטָארְבֶּען, דַאן אִיזְט עֶס מֶעהְר אַלְס גֶעווִיס דַאס זַיינֶע שְׁטֶעלֶע דִיא בֶּעקָאם אִיךְ...

חנוך: אוּנ דִיא טָאכְטֶער בֶּעקוּם אִיךְ, אִיז שׁוֹין טַאקִי ווִיעדֶער גוּט.

אנטיגנוס: דַארוּם זַאג אִיךְ דִיר גֶעדוּלְד אוּנְד דַאס מוֹיל הַאלְטֶען! (אפארט) אִיךְ וֶוערְדֶע שָׁאן מִיט דֶער צֵייט דִיר דֶען מוּנְד פִיר עֶווִיג שְׁלִיסֶען. (אב)

חנוך: אוֹי אִיז דָאס אַ הוּנְד מִיט צַיין! בְּלִינְד! נֶעבִּיךְ אַזַא גוּטֶער אַבְנֵר! מִיר טְהוּט נֶעבִּיךְ וֵוייא דָאס הַארְץ אוֹיף אִיהְם... עֶס קֶען דָאךְ אָבֶּער אַנְדֶערְשׁ נִישְׁט זַיין, אִיךְ בִּין פֶערְלִיעבְּט, אִיךְ שְׁטַארְבּ! אוּנ אַז אִיךְ הַאלְט בַּיים שְׁטֶערְבֶּען אִיז דָאךְ דָאס פִּיקוּחַ נֶפֶשׁ, אוּנ פִּיקוּחַ נֶפֶשׁ אִיז דוֹחֶה שַׁבָּת... שְׁלוֹמִיתְ'ל... (טאנץ, אב)

(אויפטריט איזבל טרויריג)

איזבל: נַיין אִיךְ פִינְדֶע מֶעהְר קֵיינֶע רוּהֶע, פֶערְשְׁווִאוּנְדֶען אִיזְט פָאן מִיר שְׁלַאף אוּנְד פְרִיעדֶע, דִיא שְׁטִילֶע אוּנְד דִיא אֵיינְזַאמְקֵייט שְׁרֶעקְט מִיךְ, הַאט מִיךְ דֶען אַלֶעס פֶערְלַאסֶען? אוֹיךְ מַיינֶע טָאכְטֶער? וָוא אִיזְט זִיא?

(אויפטריט תלמי)

דוּא בִּיזְט עֶס תַּלְמַי? בִּיזְט דוּא גַאנְץ אַלֵיין גֶעקָאמֶען אָהְנֶע מֵיינֶע שְׁלוֹמִית? הַאסְט דוּא נַאכְגֶעפָארְשְׁט וָוא זִיא אִיזְט? הַאסְט דוּא מִיר אֵיינֶע נַאכְרִיכְט פָאן אִיהְר גֶעבְּרַאכְט?

תלמי: קֵיינֶע.

איזבל: הַאסְט דוּא זִיא גֶעזוּכְט אִין דִיא הַאלֶען, אִין דִיא גֶערְטֶען, אִין דִיא שְׁטְרַאסֶען? וָואהִין אִיזְט דֶען מֵיינֶע טָאכְטֶער פֶערְשְׁווִאוּנְדֶען?

תלמי: דֵיינֶע טָאכְטֶער אִיזְט גֶעווִיס צוּם קֶערְקֶער אִיהְרֶעס פַאטֶערְס גֶעגַאנְגֶען אוּם דִיא פְרָאמֶע פְפְלִיכְטֶען אֵיינֶעס קִינְדֶעס צוּ עֶרְפִילֶען, זִיא אוּמְשְׁוֶועבְּט אִיהְר פַאטֶערְס גֶעפֶענְגְנִיס וִויא אֵיינֶע פְרָאמֶע טוֹיבֶּע מִיט דֶעם קְלַאגֶע לוֹיט דֶער לִיעבֶּע, דֶען וַואהְרְשֵׁיינְלִיךְ הַאט זִיא שָׁאן

זעלבסט ערפאהרען דאס וואס איך בין געקאמען איהר מיט צו טהיילען.

איזבל: וואס איזט דען געשעהען? זאג עס אויך מיר.

תלמי: דיר?!! דאך יא! דוא זאלסט עס הערען, דיא שטרענגע ריכטער פאן אבנר'ן האבען דעם פאלשען צייגניס פאן זיינער פרויא געגלויבט אונד איהם צום טאדע פעראורטהיילט, דאך דער קעניג האט איהם לעבען אונד פרייהייט געלאסען אונד איהם נור אוים דעם לאנדע פערוויעזען.

איזבל: שפריכסט דוא וואהר?

תלמי: יא אומזאנסט האסט דוא פיר דיין מאנס האלז דאס מעסער געשליפען, ער לעבט אונד איזט פרייא.

איזבל: לעבט אונד פרייא?

תלמי: אונד פערבאנט, נון איזט דיין האס נאך ניכט בעפרידיגט? ערפרייט האט דיעזע נאכריכט אונז אלע נור ניכט אבנר'ס פרויא, דיינען מאן האסט דוא געוואלט פערניכטען אונד דוא זעלבסט ביזט פערניכטעט, דאס אבער איזט ערשט דער אנפאנג דיינער שטראפע. (וויל אב)

איזבל: תלמי ווארטע, קאם נעהער צו מיר, געסטערן אלס אבנר וואר נאך אים פאלען גלאנץ זיינער גרעסע אונד ער האט דיך דען שקלאווען אלס זיינען זאהן אנערקאנט האט ער דאמיט איינע אלטע ווואונדע אויפגעריסען אונד מיין הערץ וואר פאל האס אונד צארן געגען דיך זא וויא געגען איהם, יעטצט אבער יעטצט ווען דוא ווענדעסט דיך פאן מיר אוועק מיט זאלכער פעראכטונג, אנשטאט דיר צו צירנען פיהל איך מיך צו דיר הינגעצאגען, מיין צארן האט זיך אויפגעלעזט אין מיטלייד, אין וועהמוט יא זאגאר אין ליעבע! תלמי! פערלאס מיך ניכט, זייא אויך מיין קינד.

תלמי: (רייסט זיך אוים) וועיב! דאמאלס אלס איך האב דיך צום ערשטען מאל געזעהען אן דער זייטע פאן דעם גראסען העלדען, וואן איך האבע דיינע שעהנע הערליכע געשטאלט צום ערשטען מאל ערבליקט אונד אונזערע אויגען האבען זיך בעגעגנעט האט עס מיין הערץ אהנע צו וויסען ווארום זא טיעף ערגריפען דאס מיינע אויגען האבען זיך

מיט טרעהנען געפילט אונד איך וואלטע ווינענד צו דיינע פיסע זינקען אונד פאר דיר יאמערן זייא דוא מיינע מוטער דען מיר פעהלט איינע, איינזאם בין איך אין דער גראסען וויטען וועלט, דיא יעניגע וועלכע האבען מיר דאס לעבען געשענקט, דיא האב איך ניע געזעהען, ניע געקאנט, אך ווען דיעזעם וויב מיינע מוטער ווערע וואר נאך דאמאלס דער הייסעסטער וואונש מיינעם הערצענס, הייטע אבער נאכדעם איך האב ערפאהרען דאס דיינע הענדע האבען דיא פפיילע געשמיעדט וועלכע זאל אבנר'ס הערץ דורכבאהרען, פפליכט, נאטור אונד ליעבע האסט דוא מיט אונמענשליכער גרויזאמקייט ערשטיקט! הייטע ווענדעט זיך מיין הערץ פאן דיר וועק מיט שרעקען אונד פעראכטונג, הייטע וויל איך איינע טיגערין פאן דערווילדען וויסטע ליעבער נענען מוטער אנ ם איין זאלכעם וויב וויא דוא! (אב)

איזבל: (פויזע) דאס איזט דער אנפאנג מיינער שטראפע... דאך ניין, איך בערייהע מיינע האנדלונג ניכט, אה שאטען מיינעס קינדעס הערע דיא שטימע דיינער מוטער, קאם שטייגע הערוים אוים דיינעם גראב אונד צייגע דיך מיינעם בליק זא וויא דוא ווארסט דאמאלס ווען דיין פאטער האט דיך הין געאפפערט, דיין הערץ צערריסענדער אנבליק זאל מיינע וואונדע אויפס נייע ענטפלאמען אונד אין מיינעם הערצען טעטען דעם לעטצטען פינק פאן ליעבע וואס איך נאך פיהלע פיר דיינען מערדער.

(אוי טריט פריץ, מילכה)

איהר זייט עס? קאמט איהר אליין? וואר מיין שלומית ניט מיט אייך? האבט איהר זיא ניכט געזעהען ארגענד וואו?

פריץ: צו שלומית'ן זענען מיר דאך געקומען איז זיא גאר נישט דא? קום מילכה.

איזבל: ווארטעט איך וויל מיט אייך צוזאמען געהן אונד זיא זוכען.

פריץ: דוא מיט אונז צוזאמען געהן? שטעהט מיר נישט אן, קום מילכה.

איזבל: ווארט! האסט דוא דען דיינען פערשטאנד פערלארען?

פריץ: נאך נישט.

איזבל: קאם הער צו מיר מילכה.

פרץ: מילכה! חיא גאט איז דיר ליעב, וויא פרץ איז דיר ליעב, ריהר דיך נישט צו איהר צו, שטעה נישט אין איהרע ד' אמות!

איזבל: פרעכער דיענער! האסט דוא פערגעסען ווער איך בין?

פרץ: איין אשה רעה!... יא דאס ביזט דוא אונ לאז מיר אב מיין מילכה, אדער ווילסט דוא אז דיין קרענק זאל אויך צו איהר איבערגעהן?

מילכה: אה הערדין! דייא נישט בייז אויף איהם, ער האט איין גוטעס הערץ אונ האט ניט געמיינט חלילה דיך צו בעליידיגען, ער האט נאר געזאגט דאס וואס אלע זאגען אויף דיר.

איזבל: אונד דוא? דוא וועלכע דוא ביזט אין מיין הויז אויפגעוואכסען אונד ביזט ביינאהע וויא מיין אייגען קינד, וואס זאגסט דוא אויף מיר?

מילכה: מ... מעג איך... מעג איך דען זאגען דעם אמת?

איזבל: געוויס!

מילכה: דא... דא... דאס זאג איך אויך! (געפאסט) יא, אונד ווען דוא זאלסט זאגאר מיינע אייגענע מוטער זיין, וואלט איך אויך אנדערש נישט געזאגט, איזט דאס נישט הימעל שרייענד מיט אייגענע הענד צו צערשטערען אזא גליקליך הויז! אונ ווען עס זאל אויך זיין אמת, אז דיין מאן איז איין פערדרעטער געגען קעניג, וואס געהט עס דיך אן? וואס האט א ווייב זיך צו מישען אין פאליטיק? א ווייב איז דיא ריפ פון איהר מאן, אונ וואס מיין מאן געפעלט, געפעלט מיר אויך, אונ וואס איהם נישט געפעלט דארף מיר אויך נישט געפעלען! מיין מאן ער איז מיין קעניג! מיין מאן ער איז מיין פאטערלאנד! מיין מאן ער איז מיין גאט אונ מיין וועלט אונ מיין אלדינג.

פרץ: מילכה עס זאל מיר זיין פאר דיין צונג... אמת אזוי איז עס וויא דוא זאגסט! סאיז אלדינג אמת, נאר איין זאך נישט, אבנר איין פערדרעטער? ניין! זיא אליין ווייסט אויך אז סאיז נישט אמת! זאג האט דיר אבנר אזוי דיא בריעף געשיקט אזוי וויא זייא זענען? זאג דעם אמת, איך בעשווער דיך ביים דיין איינציגע טאכטער שלומית.

איזבל: שווייגע.

פרץ: ניין! איך וויל ניט שווייגען, איך וועל שרייען, שרייען ביז איך וועל דיך טויב מאכען! זאג דעם אמת! איך בעשוועהר דיך בייא דעם

אנדענקען פון יענעם קינד יזהלבעם דוא האסט אויף דער וועלט געבראכט צוריק מיט אכטצעהן יאהר.

איזבל: וואס האסט דוא געזאגט? וואס ווייסט דוא פאן יענעם קינד?

פרץ: וואס איך וויים פון יענעם קינד? מעהר פון דיר, זאג דעם אמת אונ איך וועל דיר אנפערטרויען אזא זאך וואס קיין זעעלע האט עס נאך פון מיר ביז יעטצט געהערט ניט אפילו אבנר.

איזבל: שפריך!... נון רעדע דאך.

פרץ: נאך נישט! פריהער זאג דוא מיר, האט אבנר אמאל דיר דערצעהלט פון יענעם קינד?

איזבל: אין איין בריעף האט ער מיר געשטאנדען, דאס דאס קינד איזט ניכט דאמאלס אן מיינער ברוסט געשטארבען, נור ער האט עס איינעם דיענער געגעבען דאס אומצובריגען.

פרץ: אונד ווייסט דוא ווער יענער דיענער איז געוועזען?

איזבל: ווער?

פרץ: איך!!!

איזבל: דוא?

מילכה: פרץ!!!

איזבל: (ערגרייפט איהם) ביזט דוא מיין קינדס מערדער?

פרץ: פאוואליע! דערהרגע מיך נישט, איך בין דאך נישט דיין מאן! פריהער הער! אזוי וויא דורך א נבואה פון דעם הימעל האט זיך אבנר איבערצייגט אז דיין קינד וועט זיך פעראייניגען מיט דיא היידען, מיט אונזערע שונאים געגען אונזער הייליג לאנד! איז דאס נאך נישט גענוג? ניין דער טהייערער תכשיט וועט זיך אויך מיט זיין שווערד דיא ברוסט פון זיין אייגענעם פאטער לעכערען. נור גאט אליין ווייסט, וויפיעל בלוט אונד טרעהרען עס האט זיין פאטער געקאסט ביז ער האט זיך דאך ענטשלאסען נישט צו ערציעהען דעם אייגענעם פאטערלאנד א שונא. אין דעם אייגענעם הויז אזא שאנדע, וויא יונג איך בין דאמאלס געוועזען, בין איך שאן געוועזען אבנר'ס ליעבלינג, אונ ער האט צו מיר דאס גרעסטע צוטרויען געהאט אונ נור מיר אליין האט ער דאמאלס דאס טרויריגע געהיימנים אנפערטרויט אונ אין

מיינע הענדע איבערגעבען דעם זיעסען קדיש אז איך זאל איהם פערזארגען אונ...

איזבל: נון...

פרץ: האב איך איהם פערזארגט.

איזבל: ערמארדעט?

מילכה: דוא?

איזבל: האסט איהם געטעטעט?

מילכה: ביזט דוא דער שליח געוועזען?

איזבל: שפריך!

מילכה: רעדע!

פרץ: שאאאאט קאטשקעס!... לאזט מיך אויסרעדען, איך האב דאס זינדיגע נשמה'לע אויף מיינע הענד גענומען אונ געשפאנט, וואהין, וואס דערמיט צו טהון, האב איך אליין ניט געוואוסט, אזוי געהענדיג אויף דעם וועג האט פלוצים אנגעהויבען דער קאפף מיר צו רוישען אונ דאס הארץ מיר צו קלאפען, וואס איז? דער קאפף מיט'ן הארץ האבען זיך צוקריעגט, דער קאפף האט געטענה'ט פרץ אויב דאס קינד וועט שפעטער זיין א מערדער נאך דערצו א פאטער מערדער אזא קינד דארף נישט אויפוואקסען, האט אבער דאס הארץ גטענה'ט פרץ אויב דאס קינד וועט אמאל זיין א מערדער אדער ניט דערוייל ביזט דוא פרץ שוין א מערדער, האט זיך ווייטער דער קאפף אנגערופען...

מילכה: וואס?

פרץ: איך געדענק שוין ניט וואס דער קאפף האט ווייטער געזאגט, האט איהם אבער דאס הארץ געענפערט...

מילכה: וואס?

פרץ: געדענק איך שוין אויך ניט, איך געדענק נור אז דער קאפ האט גערוישט אונ דאס הארץ האט געבאבעט אונ איך בין געגאנגען, געגאנגען אונ געגאנגען אזוי לאנג, אזוי ברייט, וואלד איין, וואלד אוים, נישט איין, נישט אויס, ביז איך בין צוגעקומען צום ברעג פון ירדן, דארט האב איך מיך אנידער געזעצט מיט דעם צוקונפטיגען מערדער אויף מיינע הענד, קוקענדיג אזוי אין זיינע מערדערישע אייגעלעך פרעג איך איהם וואס

זאל איך מיט דיר טהון? ענטפערט ער מיר א ע א ע, גלייך ווי ער וואלט מיר געזאגט פרצ'ל, זיעס פרצ'ל, טהייער פרצ'ל, שענק מיר דאס לעבען! וואס בין איך שולדיג וואס איך בין געבוירען געווארען? האט עס מיך געגעבען א קלעם ביים הערצען אונ איך האב באלד געגעבען א געשרייא צו מיר אליין גרץ! דער קליינער האט רעכט, דערווייל איז נישט ווייט פון דעם ברעג פארבייא געשוועגעלט א שיף, א געדאנק! איך האב דאס קליינע מערדעריל ביים ברעג אוועק געלעגט אונ איך האב מיך פערשטעקט, האב איך געזעהן ווי דער שיפער האט עס זיך אין שיף צוגענומען אונ איז דאמיט אוועק אונ פטור געווארען א חמץ פון דער שטוב.

איזבל: דוא האסט איהם אלזא נישט אומגעבראכט?

מילכה: ער איז געבליעבען לעבען?

פרץ: נישט אבנר אליין ווייסט עס נאך אויך, דוא ביזט דער ערשטער וואס האסט געהערט דעם אמת, דערפאר וויל איך אבער פון דיר אויך הערען דעם אמת, א יא דוא האסט פאלש עדות געזאגט געגען דיין מאן?

איזבל: אונד יענער שיפער ווער איזט ער? אונד וואהין האט יין שיף געשוועגעלט?

פרץ: ווער ער איז, פון וואנען ער איז, וואהין ער איז, דאס ווייס איך נישט, אבער א יא דוא האסט פאלש עדות געזאגט געגען דיין מאן?

איזבל: אונדווארום האסט דוא דאמאלס אויך מיר ניכט דיעזעם געהיימנים אנפערטרויעט?

פרץ: אז דיין מאן האט פערשטאנען דוא דארפסט עס נישט וויסען, האב איך אויך אזוי פערשטאנען, אבער דוא? א יא דוא האסט פאלש עדות געזאגט געגען דיין מאן?

מילכה: אה הערזין, נאך איזט עס צייט, ציה צוריק דיין פאלשעס צייגנים... רעטע דיין אונשולדיגען מאן.

פרץ: ארוים מיט'ן אמת.

מילכה: דערפאר וועט דיר גאט העלפען.

ביידע: דעם אמת, זאג דעם אמת.

איזבל: (אויפגערעגט) לַאסְט מִיךְ... מַארְטֶערְט מִיךְ נִישְׁט... אָדֶער וָואלְט אִיהְר אִיךְ זָאל מֵיינֶען פֶערְשְׁטַאנְד פֶערְלִיעֶרְעְן?

פרץ: דָאס יָא!

איזבל: וַאס אִיךְ גֶעטְהַאן הַאבֶּע, אִיךְ וֵויים עֶס נִיכְט!... וואס וַוייטֶער צוּ טְהוּן... נַיין... אִיךְ קַאן נִיכְט... אוּנְמֶעגְלִיךְ, גָאט הֶעלְפֶע מִיר, הֶעלְפֶע. (אב)

פרץ: נוּא מִילְכָּה'לֶע וָואס זָאגְסְט דוּא? (I. Ritt.)

מילכה: (וויינענד) וָואס אִיךְ זָאג? אִיךְ זָאג אַז...

פרץ: אַז.

מילכה: אִיךְ הָאבּ שׁוֹין מוֹרָא חֲתוּנָה צוּ הָאבֶּען.

פרץ: מוֹרָא? גָאט אִיז מִיט דִיר! אוֹיבּ סְאִיז אַ רֶעדֶע פוּן מוֹרָא דַארְף אִיךְ דָאךְ מוֹרָא הָאבֶּען.

מילכה: דוּא?

פרץ: אִיךְ נָאר אִיךְ! אָט זֶעהְסְט דוּא עֶס מִיט דִיא אוֹיגֶען אַזַא הֶעלְד וִויא אַבְנֵר, אַזַא הֶעלְד וָואס הָאט אַיינְגֶענוּמֶען אַזוֹי פִיעל לֶענְדֶער, אַיינְגֶענוּמֶען אַזוֹי פִיעל שׂוֹנְאִים, אַיינְגֶענוּמֶען אַ וֶועלְט, קוּמְט עֶר אַהֵיים צוּ זַיין וַוייבּ אוּנ נֶעמְט אַיין...

מילכה: וָואס?

פרץ: אַ מִיתָה מְשׁוּנָה! פוּן דֶעסְטְוֶועגֶען קוּק אִיךְ דַארוֹיף נִישְׁט, אוּנ אַז אִיךְ שְׁטֶעל מִיר אַיין מַיין לֶעבֶּען אוּנ הָאבּ חֲתוּנָה מֶעגְסְט דוּא אַ וַודַאי חֲתוּנָה הָאבֶּען. (II. Ritt. Nr. 11)

אַ טְרַייעֶ פְרוֹיא לוֹיפְט פַאר אִיהְר מַאן אַפִילוּ אִין דֶער עֶרְד אַרַיין.

מילכה: אִין דֶער עֶרְד צוּ לוֹיפֶען פַּאסְט דָאךְ גִיכֶער פַאר אַ טְרַייעֶן מַאן.

פרץ: אוֹיף דִיא הֶענְד טְרָאגֶען דֶעם מַאן וִויא אַ קִינְד.

מילכה: דָאס דַארְפְט אִיהְר טְהוּן וַוייל אִיהְר זֶענְט וֶועהְר גֶעווּנְד.

פרץ: דֶעם מַאן אַיינְשְׁלֶעפֶען.

מילכה: אוֹיף קַיין שׁוּם אוֹפֶן.

פרץ: מִיךְ שֶׁען פַארְווִיעגֶען.

מילכה: נַיין קֶענְסְט דָאס נִישְׁט קְרִיעגֶען.

פרץ: יָא.

מילכה: נַיין.

פרץ: יָא.

מילכה: נַיין.

פרץ: יָא.

מילכה: נַיין.

מילכה: אֵיילוּלוּא זָאל אַ פְרוֹיא דֶעם מַאן גָאר זִינְגֶען

פרץ: וַוייל אַזַא מַאן מַאכְט דִיר כָּבוֹד אִיךְ בִּין הֶערְר.

מילכה: צוּ דֶעם קֶענְסְט דוּא דִיר אַ הַאלְבּ טִיץ שְׁקְלַאוֶוען דִינֶגען.

פרץ: וַוייל דָאס וַוייבּ פְרֶעסְט אוּמְזִיסְט אִיךְ אַרְבַּייט שְׁוֶוער

ביידע: אַ מַאן לִיעבֶּען כָּבוֹד עֶהְרֶע
דָאס אִיז נָאר בַּיים מַאן דִיא בְּרֵירָה
וֶועסְט דוּא פַארְדִיענֶען דָאס גֶעפִינֶען קֶענְסְט דוּא נָאר בַּייא מִיר
וִוילְסְט דוּא נָאר דֶעם סְפָּאדִיק טְרָאגֶען
מוּז אִיךְ דִיר דֶעם אֱמֶת זָאגֶען.

פרץ: נִישְׁט בַּייא פֶּרֶץ.

מילכה: נִישְׁט בַּייא מִילְכָּה.
זוּךְ זְשֶׁע דִיר אַיין אַנְדֶער בְּרִיאָה
מוֹחֵל דִיר אַזַא מְצִיאָה — הַאלְט דֶעם פִּיסְק.

מילכה: פֶּרֶצ'ל הֶער.

פרץ: נַיין אִיבֶּערְבֶּעטֶען וֶועל אִיךְ מִיךְ מִיט דִיר נִישְׁט מֶעהְר.

מילכה: פֶּרֶצ'ל קוּם צוּ מִיר גֶעשְׁווִינְד.

פרץ: נוּא זָאג מִיר צוּ דוּא וֶועסְט מִיךְ הִיטֶען וִויא אַ קִינְד.

מילכה: אִיךְ וִויעג דִיךְ אַיין אוֹיף מַיין שׁוֹיס
נָאר הַאלְט דוּא דִיךְ נִיט אַזוֹי גְרוֹיס. (ביידע)
קוּם קוּם קוּם.
אֵיילוּלוּא שְׁלָאף גֶעזוּנְד, אֵיילוּלוּא שְׁלָאף מַיין קִינְד
אֵיילוּלוּא חָלוֹם פְרֵייא נוּר פוּן לִיעבֶּע אוּנ גֶעטְרַייא... אֵיילוּלוּא

(אב)

פערוואנדלונג

(קעריקער הויף, אויפטריט שלומית אלס קנאבע)

(II. Ritt. Nr. 1?)

שלומית: פערלאסען ביזט דוא יעטצט פאן דער גאנצער וועלט
פאטער... פאטער...
געבלענדעט אונד פערבאנט אונד יעטצט פערדעמער
פאן דעם פאטערלאנד
העטע איך פאטער, העטע איך נור געקאנט
איך וואלטע דיינע שמערצען היילען
אך ווערע איך יעטצט נור אומשטאנד
מיינע אויגען וואלט איך מיט דיר געטהיילען
דאך איך געה ניכט פאן היער
איבעראל פאלגע איך דיר
איך אליין איך דיין קינד איבעראל
פאלג איך דיר איך אליין דיין קינד
איך וויל דיין אויגע זיין מיין לעבען אפפערע איך
פאר דיר איך אליין איך דיין קינד...

(אויפטריט וועכטער)

וועכטער: הע בורשע ווער ביזט דוא?

שלומית: איין ארמעס בויערן קינד.

וועכטער: אונד וואס זוכסט דוא היער ביים געפענגניס?

שלומית: איך האבע געהערט דאס מאן זוכט איינען ארמען קנאבען אום
איינען בלינדען צו פיהרען.

וועכטער: ווילסט דיעזען בלינדען פיהרען?

שלומית: יא.

וועכטער: אונד ווייסט דוא ווער דיעזער בלינדער איזט?

שלומית: עס איזט דער גענעראל אבנר.

וועכטער: האסט איהם שאן אמאל געזעהען?

שלומית: יא! ווען דער קעניג אונד דאס גאנצע פאלק האבען איהם עמפפאנגען מיט יובעל אונד פריידע. (וויינט)

וועכטער: דוא וויינסט? דוא שיינסט איהם טיעף צו בעדויערען.

שלומית: ווער קען ניכט וויינען איבער דאס שיקזאל פאן דיעזען אונגליקליכען? ערשט געסטערן האט איהם דאס גאנצע פאלק פערגעטערט, הייטע ליעגט ער איינזאם אין איין פינסטערען קערקער, ערשט געסטערן וואר ער דער שטאלץ אונד דיא צירדע פאן דעם פאטערלאנד, הייטע ווירד ער פאן דעם פאטערלאנד פערייאגט אלס איין בלינדער בעטלער.

וועכטער: אינטערעסירט דיך זיין אונגליק זא פיעל, ווארום? וואס אייגענטליך געהט ער דיך אן?

שלומית: וייל... וייל איך האטע איינסט איינען ארמען בלינדען פאטער וועלכען איך פלעגטע אלס קינד פיהרען אונד זייט דעם אינטערעסירט מיך יעדער בלינדער ווער עס אויך זייא, וייל דאס עראינערט מיך אן מיינען אונגליקליכען פאטער.

וועכטער: אלזא דוא ווילסט זיין פיהרער זיין? גוט! ווארטע היער, איך ברינגע איהם באלד דיר אוים דעם געפענגניס אונד דיא וואכע ווירד אייך בעגלייטען ביז איבער דיא גרענצע, אבער דוא דארפסט ניע מעהר מיט איהם צוריק קעהרען, בייא טאדעס שטראפע. (אב)

שלומית: (וויינענד) יעטצט אה לאנג פערהאלטענע שמערץ, יעטצט דארפסט דוא דיינע קעטען ברעכען, קוועלט אוים מיינע אויגען איהר טרעהנען, פליעסעט, פליעסעט פיעל, זאנסט צערשפרינגט אין מיר דאס הערץ, מיין פאטער דער גרעסטער אונטער אלע העלדען, דער בעסטער אונטער אלע מענשען, ער האט קיינע אויגען מעהר, אה פאטער פאטער! קענטע איך נור מיינע אויגען דיר וועק געבען.

(איפטריט אבנר אין קעטען, וועכטער)

גאט זא זיעהט יעטצט מיין פאטער אוים? וועה מיר.

אבנר: זאגען ווערמע פיהל איך היער, פרישע ערקוויקענדע מארגענלופט, בין איך דען ניט מעהר אין מיינעם קאלטען פינסטערען קערקער?

וועכטער: ניכט נור אוים דעם געפענגניס, זאנדערן אויך פון דיינע קעטען ווירסט דוא יעטצט בעפרייעט. (נעמט זיא איהם אב)

שלומית: נאט לייהע מיר קראפט, העלפע מיר ערטראגען וואס איך זעהע, וואס איך הערע!

אבנר: שלוכצען הער איך, ווייגט ניכט יעמאנד?

וועכטער: עס איזט איין קנאבע וועלכער אום דיך וויינט.

אבנר: אום מיך? גיבט עס נאך טרעהנען פיר אבנר?

וועכטער: דער קנאבע וויל דיין פיהרער זיין, ביים טהאר װארטעט שאן דיא וואכע אום אייך צו בעגלייטען, נור בעדענקע קעהרסט דוא איין מאל וויעדער צוריק בעצאהלסט דוא עס מיט דיינעם לעבען אונד אויך דאס לעבען פאן דיעזען קנאבען לאדעסט דוא אויף דיינען געוויסען, גליקליכע רייזע געדענקע. (אב)

אבנר: קנאבע!

שלומית: העדר!

אבנר: קאם נעהער צו מיר, איזט דער וועכטער שאן פארט?

שלומית: יא.

אבנר: בין איך אליין מיט דיר?

שלומית: יא.

אבנר: דוא שיינסט איין גוט הערציגעם קינד צו זיין, דען דוא האסט אום מיך געוויינט. איך קאן מיך אלזא דיר אנפערטרויען אונד דוא ווירסט מיינע ביטע מיר ניכט אבשלאגען, ניכט וואהר?

שלומית: שפריך.

אבנר: קענסט דוא מיינע וואהנונג?

שלומית: יא.

אבנר: זא לויפע שנעל דאהין מיין גוטער קנאבע, בעפאר ווירד ווערדען אבגעפיהרט.

שלומית: וואס זאל איך דארט?

אבנר: הערע ליעב קינד, איך האבע צו הויזע איינע טאכטער אונד בעפאר איך געהע אום ניע וויעדער צוריק צו קעהרען וויל איך נאך איינמאל, צום לעטצטען מאל זיא זעהן... אך וואס רעד איך, זעהן האב איך געזאגט? ניכט ענטוועהנען קען זיך דיא שפראכע זא שנעל פאן דעם וואס איך האבע זא שנעל פערלארען, אבער הערען, הערען מעכטע איך נאך איין מאל דיא שטימע מיינע טאכטער, לויפע שנעל

גוט-הערציגער יונגע, זיא ווירד דיר גערנע פאלגען, זאג איהר, איהר פאטער וויל צום לעטצטען מאל לעגען זיינע האנד אויף איהר קאפף, צום לעטצטען מאל זיא אן דאס ליעבע-פאלע פאטער הערץ דריקען.

שלומית: (קען זיך ניט בעהערשען) פאטער!!!

אבנר: וועלכע שטימע?

שלומית: פאטער! מיין אונגליקליכער פאטער!

אבנר: דוא מיינע טאכטער? מיין קינד דוא ביזט עס?

שלומית: ערפאהרען האבע איך דאס מאן זוכט פיר דיך איינען יונגלינג זא האבע איך מיך אין מענער טראכט פערקליידעט אום ניכט ערקענט צו ווערען, דאמיט איך זאל דיך פיהרען, דיך בעגלייטען, דיך בעשיטצען, מיט דיר דיינע ליידען טהיילען, קיין פרעמדער נור איך דיין קינד.

אבנר: אה קענטע איך נאך טרעהנען פערגיעסען, אך! וויא רייכליך ווירדען זיא פליעסען, ניכט פאר יאמער, ניין! פאר פריידע! קעניג אונדאנקבארער הערשער, אלעם האסט דוא מיר גערויבט! פאן מיינעם קאפף האסט דוא דיא לארבער קראהנע מיר ענטריסען אונד איהם מיט שאנדע בעדעקט! האסט מיר מיין שווערד גענאמען אונד דאפיר מיר קעטען געגעבען. אויסגעצויגען האסט דוא מיר מיין פורפור מאנטעל אונד מיך איינגעהילט אין שקלאווען טראכט, האסט מיר גענאמען דאס וואס דוא מיר ניכט געגעבען האסט, מיינע אויגען! דיא אויגען וועלכע האבען טאג אונד נאכט פיר דיך געוואכט, אונד גלויבסט דוא דאמיט מיך גאנץ פערניכטעט צו האבען? ניין! איינעס איזט מיר נאך צוריק געבליעבען זא איינעם וועלכעם דוא קאנסט עס מיר ניכט נעהמען, דיא ליעבע פאן מיינעם טרייען אונד פראמען קינד.

שלומית: מיין פאטער! (אומארמונג)

(פ א ר ה א נ ג).

(ענדע דעם דריטען אקטעס).

IV. אקט.

(וואלד מיט פעלזען בריקע, אויפטריט פערזער, סעלים, תלמי).

(II. Ritt. Nr. 13)

קאהר: וואכט אויף וואכט אויף צום קאמפף (ביס)
איהר בראווע פערזער פארווערטס
פארווערטס געהט צום שטרייט. (ביס)

תלמי: בעשטירמען דאס העברעער לאנד (ביס)
זייערע העלדען צו בעקעמפפען האבען וויר מארשירט זא ווייט.

קאהר: בעשטירמען...

תלמי: דארום אלע פריש מיט מוטה – זיעגער זינד וויר איבעראל
ראבע פיר דעם גענעראל – אלע פריש מיט מוטה.

קאהר: אלע פריש מיט מוטה – זיעגער זינד וויר איבעראל
ראבע פיר דעם גענעראל – אלע פריש מיט מוטה
ראבע ראבע פיר אונזער גענעראל (טאנץ)
יא ראבע פיר אונזער גענעראל ראבע יא ראבע!

תלמי: נון סעלים דענקסט דוא ניכט דאס וויר האבען היער גענוג גערוהעט אונד עס איזט צייט וייטער צו מארשירען.

סעלים: גאנץ רעכט, דאך צועריסט זאגע מיר תלמי וויא וייט איזט נאך ביז ירושלים?

תלמי: ווען וויר נאך וייטער זא מארשירען וויא ביז יעטצט זינד וויר דארט אין איניגע טאגען.

סעלים: גוט, דאן איבערפאלען וויר פלעטצליך דיעזע הויפטשטאדט פון דעם העברעער לאנד, אונד אויף איהרע מויערען ווערדען באלד וועהען אונזערע פאהנען, דיא פערזישע, ניכט וואהר?

תלמי: גאנץ זיכער. (I. Ritt.)

סעלים: אונד ביזט דואווירקליך איבערצייגט דאס איין גראסער טהייל פון דער העברעאישען ארמעע ווירד צו אונז איבערגעהן אונד זיך אויף אונזערע זייטע שלאגען?

תלמי: יא זא באלד זיא נור דיא אורזאכע ערפאהרען ווארום וויר אין דאס לאנד יהודא איינגעדרונגען, דען יעדער סאלדאט וועלכער איזט איינמאל געשטאנדען אונטער דעם קאמאנדא פאן דעם בעריהמטען גענעראל אבנר דער האט דיעזען נאמען ניכט פערגעסען, דער איזט דורסטיג נאך ראבע פיר זיין געפאלענען גענעראל. דארום זאל דער נאמען אבנר פאן יעדער מונד גערופען ווערדען – אבנר אונד ראבע זייא אונזער לאזונגס ווארט אונד דאס פיהרט אונז צום זיכערען זיעג.

סעלים: אבנר אונד ראבע!

אלע: אבנר אונד ראבע!

סעלים: אויף נאך ירושלים פארווערטס. (II. Ritt. Nr. 14)

תלמי: יא אבנר אונד ראבע דאס איזט אונזער לאזונגס ווארט
יא אונזער ווארט, יא אבנר אונד ראבע זאל יעדער
שרייען אונד ווינען, פארט
יא פארווערטס אין דאס לאנד יהודא אין דען גערעכטען
קריעג
נור פארווערטס אין דאס לאנד יהודא טאד אונד זיעג. (קאהר ביס)

(ראכע, אב) (II. Ritt. Nr. 15)

(אויפטריט אבנר געפיהרט פון שלומית)

אבנר: וייט וייט פאן מיין פאטערלאנד
שלומית: וייט פאן מיין פאטערלאנד
אבנר: פעריאגט בין איך
ביידע: פעריאגט זינד וויר – אויף דער וייטער וועלט
אבנר: שענקט א נדבה דעם געוועזענעם העלד
ביידע: שענקט א נדבה דעם געוועזענעם העלד
אבנר: אין מיינעם הויז געהערשט האט אויך אמאל פריעד אונד גליק
שענקט א נדבה דעם רעטער פאן דעם פאטערלאנד
שלומית: פארביא איזט דיא צייט, דער בלינדער בעטלער שטרעקט אויס
נאך א נדבה זיין האנד, שענקט א נדבה
ביידע: דעם רעטער פאן דעם פאטערלאנד
שענקט א נדבה דעם רעטער פאן דעם פאטערלאנד.

אבנר: (הערט צו, קעהרט פון שלומית צו איין שטיין, ער זעטצט זיך זיא נעבען איהם אויף דער ערד) נון מיין קינד וויא געפעלט דיר דיין יעטצטיגעס לעבען? ראהע הארטע פעלזען אונטער דיינע פיססע דארנען צערשטעכען דיינע הענד, אונטער דיינען קאפף ליעגט אלס קישען איין הארטער שטיין, בעטלען מוזט דוא איין שטיקכען בראד פיר אונז, אך! אונד דיעזעס עלענדע לעבען האב איך דיר בערייטעט.

שלומית: עלענדעס לעבען? ניין טהייערער פאטער, בעגליקט בין איך דאס איך טהיילע מיט דיר דיין טרויריגעס שיקזאל.

אבנר: יא טרויריג איזט מיין שיקזאל, דאך איך האבע עס פערדיענט, ווארום וואלטע מיינע פרעכע האנד געוואלטזאם פערניכטען יענע שרעקליכע נביאה וועגען מיין זאהן, זיינע שוידערהאפטע צוקונפט וואס דער הימעל מיר געצייגט האט?

שלומית: אונד דאך ווירד ניעמאנד וואגען דיך צו בעשולדיגען, אים געגענטהייל מיטפיהלען מוז יעדער מיט דיר דיא ליידען פאן דיינעם פאטער הערץ, בעוואונדערען מוז דיך יעדער מיט וועלכעם העלדענ-מוטה דוא וואלטעסט דיין קינד מקריב זיין אויף דעם מזבח פון אונזער היילג פאטערלאנד, אבער וואס דער הימעל בעשטימט האט קען קיין מענש ענדערען, דיין זאהן איזט דאך געבליעבען לעבען וויא איך האב דיר שאן ערצעהלט פאן דיינעם טרייען דיענער פרץ וועלכער האט עס מיר ענטדעקט.

אבנר: יא מיין זאהן איז געבליעבען אם לעבען אונד איך ווייס ניכט אב איך זאל מיך דאריבער פרייען אדער ציטערען! יענע שרעקליכע פראפעצייהונג ווער זיא איינע פאלשע? אדער... גאט מיך שוידערט ווען איך דאראן דענקע, (מען הערט דאס קאהר) הארך וואס זינד דאס פיר קריגערישע טעהנע?

שלומית: אך פאטער איבער דיא פעלזענבריקע קאמט איין צוג פאן פערזישע קריעגער.

אבנר: אונד ווארום ציטערסט דוא? (I. Ritt.)

שלומית: אה דיעזע בארבארען וועלכע האבען שאן זא פיעל מאל דיינע גרעסע געפיהלט, ווען זיא דיך יעטצט וויעדער ערקענען ווערדען זיא

פאן דיין אונגליק שפאטען, דיך פיעלייכט טעדטען, קאמע פאטער לאס אונז ענטפליהען.

אבנר: פירכטע ניכטס מיין קינד, ווען זיא קריעגער זינד ווערדען זיא איינען אלטען קריעגסמאן ניכט פערשפאטען.

(סעלים, קאהר אלס פערזער ערשיינענד זינגענד אבנר אונד ראכע) (II. Ritt. Nr. 16)

אבנר: וואס הערע איך מיינען נאמען בייא דיא פיינדע אין מונד? (ערהעבט זיינען שטאק מיט מעכטיגער בעפעהלענדער שטימע) האלט!!!

סעלים: (פון דער בריקע) ווער רופט דארט?

אבנר: האלט זאג איך קיינען שריט ווייטער!

סעלים: (פון תלמי בעגלייטעט קאמען הערונטער) ווער איזט דיעזער בעטלער וועלכער וואגט אונז אויפצוהאלטען?

אבנר: דער זעלבער וועלכער ווירד יעטצט פאן אייער מונד געהערט, איך בין אבנר! (תלמי פון דער פערנע שטוינענד)

סעלים: וואס? דוא גענעראל אבנר? ארמער מאן ביזט דוא נור בלינד זאנדערן אויך פערריקט?

תלמי: בלינד?

אבנר: יא בלינד בין איך, געבלענדעט, אבער ניכט פערבלענדעט, איין בעטלער אבער אין קראפט נאך רייך, פאן מיינעם שטאנד פערטריעבען, דאך ליעב איך עס מעהר אלס מיין לעבען, גענעראל בין איך ניכט מעהר, דאך נאך שטארק אונד מוטהיג אום אייך ווילדע בארבארען מיך ענטגעגען צו שטעלען.

תלמי: (אויפשרייענד) יא! ער איזט עס! אן דיעזער שפראכע ערקענע איך וויעדער דיעזען העלדען, (צו זיינע פיעסען שטורצענד וויינענד) לאס מיך עדלער העררה, לאס מיך דיינע קניע אומארמען, לאס מיך דיינע הענדע מיט מיינע הייסע טרעהנען באדען, (קיסט זיינע הענדע) אין וועלכעם צושטאנד מוס איך דיך וויעדער זעהן?

שלומית: דוא ביזט עס? תלמי!

תלמי: שלומית!

אבנר: (שטרענג) תלמי! מיט וועלכען רעכט ענטווייהעסט דוא מיינען אונבעפלעקטען נאמען? וויא קאמט דער נאמען אבנר אין דען מונד מיינער פיינדע?

תלמי: פיינדע? ניין דאס זינד זיא ניכט, הערע מיך, דיא יעניגע ביא וועלכע דוא ווארסט דער קאפף אונד דיא רעכטע האנד דיא האב זיך מיט שאנדע הינוים געשטאסען, דיך ענטעהרט, דיין אויגען ליכט אויסגעלאשען אונד דיר נור דעם אטהעם געלאסען אום דיינע ליידען צו פערקינדען! זא האבען דיך דיינע איינענע העברעער בעהאנדעלט! אונד וויר וועלכע דוא רופסט ווילדע בארבארען, וויר זינד אוים פערזיען הערגעקאמען טיעף גערירט פאן דיין געפאלענע גרעסע, וואלען וויר נעהמען ראכע אן דיינע פיינדע, אונד דיך דיינעם לאנדע וויעדער צוריק געבען, אה נעהמע זיא אן דיא קרעפטיגע הענד וועלכע ערהעבען זיך פיר דיך, נעהמע זיא אן דיא טרייע הערצער וועלכע דיר ענטגעגען שלאגען!

אבנר: ווער איזט דער פיהרער דיעזער ארמעע?

סעלים: איך בין עס! סעלים! דיעזער העלדישער יונגלינג תלמי האט אונז אוים פערזיען הערגערופען אום דיך צו רעטען אונד אן דיינע פיינדע ראכע צו נעהמען.

אבנר: סעלים הערע מיך, דיעזער יונגלינג וואר מיין קריעגס געפאנגענער! מיין קעניג האט מיר איהם צום שקלאווען געשענקט, מיין געשענק דיא פרייהייט וואלטע ער ניכט אננעהמען, זא פארדערע איך יעטצט פאן אייך פערזער מיינען שקלאווען צוריק.

סעלים: דיינען שקלאווען? האט דען דיין גוטער גנעדיגער קעניג דיר נאך אייגענטהום געלאסען? קאנסט דוא נאך פאן אירגענד עטוואס אויף דער וויטען ערדע זאגען דאס איזט מיין?

תלמי: יא! איך בין נאך זיין, זיין שקלאווע בלייבע איך אויך ווייטער אונד דעסוועגען האט זיך דער שקלאווע בעוואפנעט אום זיינען העררען צו רעטען.

אבנר: אבער אלס מיין שקלאווע מוזט דוא נאר מיינען בעפעהל געהארכען.

תלמי: וואס בעפעהלט מיין הערר אונד געביעטער?

אבנר: צוריק! פיהרע דיעזע קריעגער וויעדער אין איהרע היימאט צוריק

תלמי: ניין רעטען וויל איך דיך געגען דיינען ווילען.

אבנר: פערזישער יונגלינג וויא ווענינ קענסט דוא דען גענעראל אבנר, וואס גלויבסט דוא פאן מיר, איך זאל צוגעבען דאס פרעמדע קריעגער זאלען אין מיינען נאמען מיין פאטערלאנד איבערפאלען? ערפילט איזט דאס בוך מיינעם לעבענס מיט העלדענטהאטען פאן ריינער טרייע, זאל איך דען דיא לעטצטע וועניגע בלעטער יעטצט בעפלעקען מיט פאלשהייט? ציהט פאן דאנען ביידע, איך פעראכטע אייער הילפע! אונד וואן איהר מיר ביטעט אלע קעניגס קראנען דער וועלט, אונד קענטעט איהר מיין אויגען ליכט מיר צוריק געבען אונד קענטעט איהר מיינען איינציגען זאהן דיא אורזאכע פאן אלע מיינע ליידען מיר וויעדער געבען, אלע דיעזע גאבען זינד מיר ניכט זא פיעל ווערטה וויא איינע איינציגע שפאנע ערדע פאן מיינעם געליעבטען פאטערלאנד.

תלמי: מיין הערר אונד געביעטער!

אבנר: צוריק זאגע איך! צוריק נאך פערזיען, נאך דיין פאטערלאנד.

תלמי: אך אבנר, ווערע דיר מיינע טרויריגע לעבענס געשיכטע בעקאנט פערזיען מיין פאטערלאנד? ניין אבנר דאס איזט עס נישט.

אבנר: ניכט? ביזט דוא דען קיין פערזער? וועלכעם אנדערען לאנדע פערדאנקסט דוא דיין לעבען?

תלמי: אונבעקאנט איזט מיר מיין פאטערלאנד, וויא אויך דיא יעניגע וועלכע מיר דאס לעבען געשענקט האבען.

ביידע: וואס זאגסט דוא?

תלמי: איך בין ניכט מעהר אלס איין פינדלינג.

ביידע: איין פינדלינג

תלמי: דיא וועלכע האט מיך געבארען האט מיך וועקגעווארפען אלס איך נאך איין זייגלינג וואר אונד וויא איך האב שפעטער ערפאהרען האט זיך דאמאלס א שיפער מיינער ערבארמט, מיך נאך פערזיען געבראכט אונד איינעם קינדער לאזען פירסטען פערקויפט אונד אבוואהל וויא איין פירסטען קינד ערצאגען, איזט מיין הערץ איהם דאך פרעמד געבליעבען, איהם וויא אויך יענעם לאנדע, שטענדיג האט זיך מיין הערץ נור געוועהנט נאך יענעם פלאטץ ווא דער שיפער האט מיך געפונדען... אבנר! שלומית! וואס איזט אייך? האט אייך מיין ערצעהלונג זא ערשיטערט?

שלומית: גוטער גאט וועלכע אהנונג?

אבנר: וויא אלט ביזט דוא?

תלמי: אכטצעהן יאהרע.

אבנר: וואו האט דיך יענער שיפער געפונדען?

תלמי: ביים אופער פון דעם ירדן.

אבנר: עוויגער גאט!

תלמי: מיין געביעטער!

אבנר: דיין פאטער! (וואנקט)

שלומית: מיין פאטער... בארמהערציגער גאט שטערקע מיינען פאטער דאס גליק צו ערטראגען זא העלדענמוטהיג וויא ער האט דאז אונגליק ערטראגען.

אבנר: וואו איזט מיין זאהן? קאמע שליעם דיך פעסטער אן מיינער ברוסט גאט נאך ניע האבע איך דאס טיעפע וועה פאן מיינער בלינדהייט זא ביטער געפיהלט אלס יעטצט, יעטצט ווען איך האב מיינען זאהן געפונדען אונד קען איהם ניכט מיט מיינע אויגען זעהן.

תלמי: (אומארמט) פאטער... בין איך אבנר'ס קינד? ניכט זיין שקלאווע?

אבנר: שקלאווע! איך האב דיך דאצו געמאכט, פערציהע עס מיר קינד איינע פראפעצייהונג דאס דוא ווירסט איינסט געגען אייגענען פאטער אונד פאטערלאנד קעמפפען האט מיך צו דיעזען שריט געטריעבען, אבער עבען דיעזער שריט האט יענע פראפעצייהונג אין ערפילונג געבראכט.

תלמי: זא וואר עס מיין אייגענעס פאטערלאנד געגען וועלכען איך האב געקעמפפט אין דער לעטצטען שלאכט? אונד דיעזע ברוסט וועלכע מיין שווערד וואלטע דורכבאהרען וואר דיא מיינעס אייגענען פאטערס?

אבנר: דער הימעלס עוויגער ווילע איזט געשעהען, יעטצט ביזט דוא מיר ווידער געגעבען, קאמט מיינע זיעסע קינדער, מיינע צוויא אויגען אבוואהל פערבאנט האב איך דאך ערשט יעטצט גליק אונד רוהע געפונדען, קאמט!

סעלים: האלט!!! וואהין? מיט אונז מוזט איהר געהען, מיט אונז אינס שלאכטפעלד, זינד וויר דען הערגעקאמען אום ווידער היים צו

קעהרען מיט ניכטס? אן דיינע פיינדע ראכע צו נעהמען דאס וואר אונזער צוועק!

אבנר: אבער ווען איך אייער הילפע ניכט פערלאנגע! געהט! דיא ראכע אבנר'ס דיא ווירד גאט ערפילען.

סעלים: זא געה דוא אליין וואו דוא ווילסט, אבער דיין זאהן דער איזט אונזערער, ער האט אונז אוים אונזערע היימאט היער הערגערופען, ער האט אונז געשוואהרען עוויגע טרייע אונד וויר איהם, אונד דיעזען היילליגען שוואור קאן נור לעזען אונזערע זיעגעס פאהנע אויף ירושלים'ס מויערען.

אבנר: איזט עס וואהר תלמי? האסט דוא געשוואהרען?

תלמי: יא פאטער פיר דיך.

אבנר: זא מוס איך צום ערשטען מאל אין מיינעם לעבען פאר דעם פיינד אויף מיינע קניען זינקען, סעלים (קניעט) זיעהע דען גענעראל אבנר פאר דיר קניען, גיעב דען אונגליקליכען פאטער זיינען זאהן צוריק, בעפרייע איהם פאן זיינען שוואור! הערע מיך סעלים! איך בעשווערע דיך ביים נאמען פאטער, בייא דיעזען היילליגען נאמען, וועלכער גילט אלס דאס העכסטע בייא אלע פעלקער דער גאנצען וועלט, ביים נאמען פאטערלאנד וואס אויך בייא אייך היילליג איזט, קענטעט איהר דען צוזעהן דאס אייערע אייגענע זעהנע זאלען אייער אייגענעם פאטערלאנד פערוויסטען, שענקע מיר מיינען איינציגען זאהן צוריק! (שטעהט אויף) ביזט דוא שטום? ווילסט דוא מיך ניכט הערען? קאן מיין יאמערן דיין פעלזענהערץ ניכט ריהרען?... תלמי!

תרמי: פאטער!

אבנר: דיין שווערד!

תלמי: וואס ווילסט דוא טהון פאטער?

אבנר: דיין הערץ דורכבאהרען וויל איך! איינע לייבע זאלסט דוא פאר מיינע פיעסע זינקען, בעפאר דוא זאלסט צום צווייטען מאל ציעהען דיין שווערד געגען דאס אייגענע פאטערלאנד.

תרמי: (גיט זיא איהם) דוא זאלסט מיך ווירדיג פינדען דיין זאהן צו הייסען! (קניעט) עס איזט דער שעהנסטער טאדט דען איך מיר ווינשען קאן! שטאס צו!

סעלים: הַאלְט אַיין! (ענטרייסט איהם דאס שווערד) **בְּעוואונְדֶערְנְסְווֶערְט דֵייט** אִיהְר בֵּיידֶע פַאטֶער אונְד זָאהְן! פְרַייא בִּיזְט דוא תַּלְמִי פָאן דֵיינֶען שְׁוואוּר, גֶעה מִיט דֵיינֶען פַאטֶער! (אומארמונג) אִיךְ אַבֶּער אִיךְ צִיעֶהֶע נִיכְט נַאךְ מֵיינֶער הֵיימַאט ווִיעדֶער, מֵיינֶע פֶערְזִישֶׁע וִיעגֶעסְפַּאהְנֶע דִיא ווִירְד בַּאלְד גֶעזֶעהֶען וֶוערְדֶען אוֹיף דִיא מוֹיעֶרֶען פָאן אֵייעֶר הוֹיפְּט־שְׁטַאדְט, פָארְוֶוערְטְס נַאךְ יְרוּשָׁלַיִם אַבְנֵר אונְד רַאכֶבע. (בעשטייגען דיא בריקע)

אבנר: אונְד דַאהִין גֶעהֶן אוֹיךְ ווִיר, קְרַאפְט גֶענוּג פִיהְל אִיךְ נָאךְ אִין **מֵיינֶע** אַדֶערְן, מוּטֶה אִין מֵיינֶער זֶעעלֶע, מֵיינֶע צְווייא אוֹיגֶען זֵייט אִיהְר בֵּיידֶע מֵיינֶע קִינְדֶער, קָאמְט פִיהְרְט מִיךְ נַאךְ יְרוּשָׁלַיִם!

שלומית: פַאטֶער הַאסְט דוּא דֶען פֶערְגֶעסֶען דַאס דִיךְ עֶרְוַוארְטֶעט דָארְט דֶער טָאדְט?

אבנר: אַבְנֵר אונְד רַאכֶבע שְׁרַייעֶן אוּנְזֶערֶע פֵיינְדֶע, אִין מֵיינֶעם נַאמֶען גֶעהֶען זִיא דַאס פַאטֶערְלַאנְד פֶערְווִיסְטֶען, מֵיין נַאמֶען ווִירְד צוּם פְלוּךְ ווֶערְדֶען בֵּייא יֶעדֶען בִּירְגֶער, בֵּייא יֶעדֶען קְרִיעגֶער, יֶעטְצְט עֶרְשְׁט ווֶערְדֶען מֵיינֶע פֵיינְדֶע טְרִיאוּמְפִיהְרֶען אונְד מֵיינֶע שוּלְד בֶּעווֵייזֶען, נֵיין ווִיא אֵיין טָאדְטֶער דֶעם גְרַאבּ עֶנְטְשְׁטִיעגֶען ווִיל אִיךְ פְּלֶעטְצְלִיךְ אוֹיפְטוֹיכֶען אִין דֶער מִיטֶע פָאן מֵיינֶע טְרֵייעֶ סָאלְדַאטֶען פִיר דַאס פַאטֶערְלַאנְד, אונְד צְווִישֶׁען דִיא מֵיינִיגֶע ווִיל אִיךְ גֶערְנֶע פִינְדֶען מֵיינֶען טָאדְט.

ביידע: אונְד ווִיר דֵיינֶע קִינְדֶער צוּזַאמֶען מִיט אִיהְרֶעם פַאטֶער.

פערזער: אַבְנֵר אונְד רַאכֶבע.

אלע: אַבְנֵר אונְד פַאטֶערְלַאנְד. (אלע אב)

פֶערְוַואנְדְלוּנְג.

(גארטען, אויפטריט מילכה)

מילכה: פֶּרֶצְ׳ל... פֶּרֶצְ׳ל... פֶּרֶצְ׳נְיוּא!... ווִיא זָאל עֶר זַיין?... זַייט דֶער קֶענִיג הָאט זִיךְ אִיבֶּערְצֵייגְט ווִיא גוּט אוּנ פְרוּם מַיין פֶּרֶצְ׳ל אִיז, ווִיא עֶהְרְלִיךְ, ווִיא גֶעטְרַייא, הָאט עֶר אִיהְם אוֹיפְגֶענוּמֶען צוּ זִיךְ אִין זַיין קֶענִיגְלִיכֶע וַואכֶע, אוּנ אִיךְ... וַויים אִיךְ? אַז אִיךְ ווִיל פְרֵייט עֶם מִיךְ ווָאס מַיין פֶּרֶצְ׳ל וַואקְסְט אַלֶע מָאל הֶעכֶער, אוּנ אַז אִיךְ ווִיל פְרֵייט עֶם מִיךְ נִישְׁט, וַוייל אִיךְ קֶען אִיהְם יֶעטְצְט זֶעלְטֶען אַזוֹי זֶעהְן, (דראמעל געשלעגע) אוֹי אָט גֶעהְט עֶר! עֶר קוּמְט אָן! ווִיא אוֹיסְגֶעצוֹיגֶען, ווִיא שְׁטָאלְץ, טַאקֶי אַזוֹי ווִיא אַ גִבּוֹר דַארְף גֶעהְן, אוֹי נַאטֶענְיוּא ווֶעט ווֶעל אִיךְ שׁוֹין אַמָאל ווֶערֶען זַיין גִבּוֹרְ׳טֶע.

(אויפטריט פרץ, וואכע, אויסגעצויגען מיט דעם זעבעל)

מילכה: פֶּרֶצְ׳ל!

פרץ: (ווינקט איהר אוים דעם וועג צו געהן) אִי נוּא! (מארשיערט ווייטער)

מילכה: פֶּרֶצְ׳ל! קוּק אִיךְ בִּין עֶס.

פרץ: אִי נוּא מַפְסִיק! (אב)

מילכה: ווָאס הֵייסְט דָאס? עֶרְשְׁט נֶעכְטֶען הָאט עֶר מִיךְ גֶעקִישְׁט אוּנ הַיינְט ווִיל עֶר מִיךְ שׁוֹין נִיט אָנְקוּקֶען!

(אויפטריט פרץ, וואכע, פון דער אנדערער זייטע)

מילכה: אָבֶער פֶּרֶץ!

פרץ: (בעזוערט זיך) יְהוּדִי בְּלֹא! (אב)

מילכה: ווָאס הֵייסְט דָאס? (קוקט ארוים) אָה עֶר הָאט זִיךְ דָאךְ מְיַשֵּׁב גֶעוֶועןְ עֶר קוּמְט! (שטעהט ברוגז)

פרץ: נוּא מִילְכָּה׳לֶע ווָאס נָאךְ שְׁטֶעהְסְט דוּא פוּן ווַייטֶען? קוּם אַהֶער.

מילכה: יְהוּדִי בְּלֹא!

פרץ: מֵילָא בִּשְׁלוֹמָא אִיךְ, אִיךְ הָאבּ גֶעטְהוּן דִיא עֲבוֹדָה הָאבּ אִיךְ נִישְׁט גֶעטָארְט מַפְסִיק זַיין, אָבֶער ווָאס פַאר אַ רֶעכְט הָאסְט דוּא צוּ יְהוּדִי בְּלֹא׳קֶען?

מילכה: האסט נישט געטארט מפסיק זיין ? דערפאר ?

פרין: געווים דערפאר.

מילכה: אויב אזוי! (שטעלט אויף דיא ליפען)

(אויסטריט חנוך)

חנוך: אוי.

ביידע: (ערשראָקען) חנוך ?

חנוך: (וויינט) חנוך !

מילכה: דוא וויינסט ?

פרין: וואס איז דיר ?

חנוך: איך בין אומגליקליך, איך בין פערליעבט.

פרין: וואס פארליעבט האסט דוא געזאגט ? פארליעבט מיט וואס פאר א רעכט ?

חנוך: (ערשראָקען) וואַ... וואס איז דאס פאר א שאלה ? דוא מעגסט, איך טאר נישט ?

מילכה: פרצ'ל גאט איז מיט דיר !

פרין: מילכה'לע דעם אמת האט ער דיר געמאכט ליעבעס ערקלעהרונג דאן ? (ציהט דען זעבעל)

חנוך: (ערשראָקען) אוי וועה איז מיר ! האלט דיך איין, איך מיין דען זיא ?

פרין: נישט זיא ? דוא זאלסט לעבען בלייבען ! (שטעקט איין דיא שווערד)

חנוך: אוי א טהייערע מציאה !

מילכה: אונ ווער דען איז דיין מציאה ?

חנוך: מיינע ? אפילו דוא אליין וועסט אויך מודה זיין אז זיא איז מעהר מציאה פון דיר.

מילכה: ווער איז זיא ?

פרין: וואס איז זיא ?

חנוך: וויא איז זיא ?

מילכה: וואס ? דוא ווייסט גאר נישט וויא זיא איזט ?

חנוך: שיער האב איך געמיינט אט האב איך זיא אין מיטען דרינען (פאטש מיט דיא הענד) קורוקוא אוועק געפלויגען נישט דא.

פרין: אונ אויף זא איינע זאגסט דוא אז זיא איז מעהר מציאה פון מיין מילכה'לע ?

חנוך: ניין ניין פרצ'ל, זייא ניט בייז אויף איהר, רעד ניט חלילה קיין שלעכט ווארט אויף איהר, אין אמת'ן אריין וואס איז זיא נעביך שולדיג אז זיא ווייסט נאך גאר אין גאנצען ניט צי בין איך אין איהר פערליעבט.

ביידע: וואס ?

חנוך: אט דאס איז דאך מיין אומגליק, איך האב מיך פערלאזט אויף אנטיגנוס'ן ער זאל זיין מיין שדכן, הלוואי וואלט ער געוועזען דעם קאפף צערבראכען איידער איך האב איהם דערקענט.

פרין: אנטיגנוס ? ביזט דוא נישט מעהר זיין שרייבער ?

חנוך: (ערשראָקען) איך... איך האב נישט געשריעבען... איך ווייס פון גאר נישט... איך בין גאר נישט שולדיג.

פרין: וואס נישט שולדיג ? וואס האסט דוא דיך אזוי ערשראקען ?

חנוך: איך... איך... איך האב מיך נישט דערשראקען... וואס האב איך מיך צו שרעקען... אז-אז זיא האט געשוואהרען אז זייא וועגען אזוי וויא זייא וועגען האט ער געשיקט זאגט זיא אזוי וויא זייא וועגען געוועזען וועגען זייא אונ אונ אונ שוין, וואס וויים איך ?

מילכה: פרצ'ל ער ווייסט פון עפּים.

פרין: האסט רעכט, חנוך וויא לאנג ביזט דוא געוועזען בייא אנטיגנוס ?

חנוך: אזוי לאנג זאל ער ליעגען אונ קרענקען אין איין זייט אונ דערנאך זאל ער זיך איבערקעהרען אויף דער אנדערער זייט אונ ווייטער קרענקען, אוי דורך איהם בין איך אזוי אומגליקליך.

פרין: פאר וואס דורך איהם ?

חנוך: ווייל ער האט פעראומגליקט אבנר'ן.

פרין: וואס געהט דיך אן אבנר ?

חנוך: ווייל מיט אבנר איז דאך אבנר'ס טאכטער אויך אוועק.

פרין: וואס געהט דיך אן אבנר'ס טאכטער ?

חנוך: הערסט דוא ? זיא איז דאך מיין געליעבטע.

ביידע: ווער ? חחחח !

פרין: חחחח ! אבנר'ס טאכטער ? חחחח !

מילכה: חחחח ! שלומית ? חחחח !

חנוך: חחחח ! פאר וואס לאכט איהר ? חחחח !

פרין: **אוי מיינע קישקעס! חחחח!**

מילכה: אוי מיינע זייטען! חחחח!

חנוך: אוי מיינע געהירען! חחחח! **פאר וואס לאכט איהר?**

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: וואס איזט היער? (זייא בעמערקען איהם ניט ער ווירד הינגעריסען אונד לאכט מיט זא לאנגע ביז טראמפעטענשאל אלע לויפען אב, קעניג געפיהרט פאן 2 סאלדאטען).

אנטיגנוס: מיין העררר אונד קעניג!

קעניג: וואס ווילסט דוא וויעדער, בין איך דען פערארורטהיילט דיר איבעראל צו בעגעגנען? דוא וועלכער האסט דיא וועלט געצייגט וויא מאכטלאז איין קעניג איזט ווען ער איזט ניכט גענוג פארזיכטיג אין דער וואהל פאן זיינע ווארטע, דוא וועלכער האסט פערשטאנדען דיך דעם שטראפגעריכט צו ענטציעהען אבוואהל דוא האסט געגען מיין ווילען געהאנדעלט, דוא ביזט דיא אורזאכע מיינער קראנקהייט, פערלאס מיך, פיעלייכט ווערדע איך דאך איינמאל ערלעזט פאן דעם קוועהלענדען צווייפעל אין מיינעם הערצען.

אנטיגנוס: דאס עבען איזט דיא אורזאכע פאן מיינעם יעטצטיגען קאמען צו דיר מיין העררר אונד קעניג, יעדער הויך פאן צווייפעל דער דיך קוועהלט אונד ענגסטיגט זאל ענדליך גאנץ פערשווינדען, אה מיין קעניג, ערשט יעטצט איזט עס קלאהר בעוויעזען דאס דוא האסט דען פעררעטער אבנר מיט רעכט פאן דיר פערייאגט, אונד אויך איך, איך דארף יעטצט מיינע הענדע ריין צום הימעל אויפהעבען, דיעזע טרייע הענדע וועלכע האבען דען פעררעטער געבלענדעט! הערע מיין קעניג, איינע אונגעהייערע גראסע צאהל פאן פערזער זינד אין אונזער לאנד איינגעדרונגען, אוים איהר הייםאטה געריפען האט זייא יענער יונגלינג וועלכער אבנר האט דאמאלס אין זיין הויז אויפגענאמען, „אבנר אונד ראבע" זא שרייען דיא פיינדע איבעראל וואהין זייא קאמען שטעדטע אונד דערפער פערוויסטענד, רויבענד אונד מארדענט.

קעניג: שפריכסט דוא וואהר אנטיגנוס?

אנטיגנוס: שיקע באטען איבעראל הין אונד איבערציינע דיך פאן דער טרויריגער וואהרהייט.

קעניג: אונד ער אליין? וואו איזט ער? צוזאמען מיט דיא פיינדע?

אנטיגנוס: וואצו דען שרייען זייא אבנר אונד ראבע ווען ער אליין ווערע ניכט אין איהרע מיטע?

קעניג: גאט איך דאנקע דיר! וויא פורכטבאר געדריקט האט מיך דער פלאן דער אונוויסענהייט! באלד האב איך געפלוכט מיינע בארמ-הערציגקייט וועלכע האט איהם דאס לעבען געשענקט, באלד מיינע שטרענגע וועלכע האט איהם פערבאנט, באלד וואלטע איך דיא האנד בעשטראפען וועלכע האט איהם געבלענדעט, באלד וויעדער דיעזע האנד בעלאהנען. דאנק זייא דעם הימעל דאס איך זעה ענדליך דאס הערץ פאן דעם פעררעטער אפען, זיינע פאלשהייט ליעגט יעטצט קלאהר פאר מיינע אויגען, יעטצט ענדליך האבע איך געוויסהייט אונד דיעזע האנד וועלכע האט איהם זיינע אויגענליכט אויסגעלאשען דיעזע האנד וויל איך יעטצט בעלאהנען! אנטיגנוס מיין פריינד, פאן דיעזען אויגענבליק אן ערקלערע איך דיך אלס מיין העער פיהרער! וועהלע דיר זעלבסט איינע צאהל פאן אונזערע העלדען אונד פיהרע זיא דען פיינד ענטגעגען.

אנטיגנוס: מיין קעניג ווירד זיך באלד איבערצייגען, דאס זיין טרייער דיענער אנטיגנוס איזט ווירדיג דיעזעס האהען ראנגעס.

(אויפטריט פרין)

פרין: מיין קעניג!

קעניג: וואס ווילסט דוא?

פרין: אבנר'ס פרויא איזבל.

קעניג: איזבל?

אנטיגנוס: (אפארט) וואס קאן זיא וואלען? לאס זיא ניכט פאר מיין קעניג.

קעניג: ווארום דען? (צו פרין) איך וויל זיא הערען.

פרין: א שענער תכלית איז פין איהר געווארען. (אב)

אנטיגנוס: מיין העררר אונד קעניג, אין דיעזער שטונדע דער געפאהר אונד זארגען זאל דיך איין ווייב אונטערברעכען? זיא קענטע פיעלייכט דיין צווייפעלס קוואהל ערנייערען, יעטצט נאכדעם שאן אלעס קלאהר בעוויעזען איזט.

(אויפטריט מילכה)

מילכה: גאט ערבארמע דיך.

קעניג: ווארום וויינסט דוא?

מילכה: אך מיין גוטער קעניג, איך בעוויינע מיינע געוועזענע הערין די שעהנסטע פאן אלע פרויען, זעהט וואס אוים איהר איזט געווארען?

(אויפטריט איזבל אין שווארצען צעריסען, האאר אויפגעלעזט)

איזבל: ווארום בליקט איהר מיך זא ערשראקען אן? מיין פינסטערער בליק דער קאן יא יעמאנדעם עטוואס צו ליידען טהוען, דאס היער זינד מיינע אויפגעלעזטע לאקען אבער קיינע שלאנגען, דאס היער דיעזע ברענענדע צייכען אויף מיינער שטירנע, דאס איזט עס וואס איינען יעדען ציטערען מאכט, זעהט איהר וואס אויף מיינער שטירנע געשריעבען שטעהט? קענט איהר לעזען? לעזט עס מיט פייערינע בוכשטאבען, גליהען דארט אלע מיינע פערברעכען, פערראט אן דען מאן! פערראט אן דען קעניג! פאלשעס צייגנים, פאלשער שוואור, לוג, בעטרוג אונד מארד, אונד דיעזע אלע פערברעכען ווערפען מיך יעטצט ניעדער פאר דיינע פיסע מיין קעניג. (קניעט)

קעניג: וויב וואס איזט דיר? שפריך, וואס האסט דוא געטהאן? וואר עס ניכט וואהרהייט וואס דיין מונד האט דאמאלס געשוואהרען?

אנטיגנוס: מיין קעניג! זיא איזט יא וואהנזיניג! הערע זיא ניכט אן מיין הערר אונד קעניג, דוא זיעהסט יא דאס זיא האט איהרען פערשטאנד פערלארען.

איזבל: (ריכטעט זיך אויף) מיינען פערשטאנד האבע איך דאמאלס פערלארען וואן דוא ווארסט מיין בלוטיגער ראטהגעבער!

קעניג: רעדע וויב, רעדע אבנר'ס פערברעכען.

איזבל: וואר איינע ליגע.

קעניג: אונד זיינע בריעפע?

איזבל: זינד פערפעלשט פאן דיעזען שורקען!

קעניג: אונגליקליכע! נור אויף דיינעם צייגנים האבען איהם זיינע ריכטער פערארטיילט.

איזבל: איך וויים עס, איך בין יא ניכט געקאמען דיך אום גנאדע צו בעטען, גערעכטיגקייט נור איזט עס וואס איך בעגערע! בעשטראפע

מיך, צערטרעטע אונד צערשטערע מיך עלענדע, זא ווי א איך האב איהם דעם אונשולדיגען צערשטערט! דער בליטץ פאן דיינעם צארן זאל אויך דיעזען שופט פערצעהרען! דאס שווערד פאן דיינער ראכע זאל אונז ביידע פערניכטען, וויר ביידע זינד יא ניכט איין אויגע ווערטה דאס ער דורך דיעזען מערדער פערלארען האט, אבער דער ראכע גייסט פאן דעם פערטריעבענען אבנר דער רוהט ניכט, זייט יענעם אונגליקליכען טאג צעהרט ער לאנגזאם אן מיינעם הערצען, זויגט מיר דאס בלוט אוים מיינע אדערן, וואס איך געניעסע איזט גיפט, טריעב אונד דונקעל איזט מיר דאס ליכט פאן דעם טאג, אונד דיא נאכט פייניגט מיך מיט פורכטבארע טריימע, דיעזע נאכט האב איך איהם וויעדער אין מיינעם טרוים געזעהען אבער הערט!... אן זיינעם הערצען איזט איין קינד געלעגען, איין קינד אין וועלכעם איך האב מיין זאהן ערקענט, אונד מיט ליעבע פאלע טרעהנען האט איהם דאס קינד גערופען פאטער, וועהרענד איך... איך בין איינזאם, זאגאר מיינע איינציגע טאכטער האט מיך אויך פערלאסען, אלעם מיידעט מיך... אלעם ענטפליהט פאן מיר... מען צייגט נור מיט דיא פינגער... ווייכט איהר אוים דעם וועג דיעזער זאט פערפלוכטען אשה רעה! אשה רעה! (זיא וואנקט צום פאלע, פרץ מילכה האפען זיא אונד פיהרען זיא אב)

קעניג: נון אנטיגנוס וואס זאגסט דוא יעטצט?

אנטיגנוס: יא גיפטיג איזט דער פפייל וועלכען זיא האט לאז געדריקט דאך מיינען אונשולדיגען קאפף קען ער ניכט טרעפען, דען דאמאלס האט זיא וואהרהייט געשפראכען, יעטצט, יעטצט אבער, יעטצט זאגט זיא איינע ליגע, דורך איהר צייגנים דאמאלס האט זיא פער־לארען איהר מאן, איהרע טאכטער, עהרע, גלאנץ, אונד דאס בערייעט זיא יעטצט.

(אויפטריט פרץ, מילכה)

פרץ: איך שרייא געוואלד, איך קען עס ניט מעהר אויסהאלטען, איך שפרינג אוים דער הויט, איך פלאטץ, איך עקספלאדיער, קעניג! טהייערער קעניג, ליעבער קעניג, אונ ווען עס זאל מיך אויך מיין לעבען קאסטען עטליכע ווערטער מוזט דוא מיך אויסהערען.

קעניג: שפריך!

פרץ: אבער דער תכשיט דארף עס ניט הערען, נור אויף א האלבער מינוט... בארג מיר איינם פון דיינע גנעדיגע אויערען.

קעניג: קאם הער. (קניעט, פליסטערט איהם אינס אויער)

אנטיגנוס: (אפארט) וואס קענטע דיעזער עזעל עטוואס וויסען, אך! וואס! אנטיגנוס נור קיין מוטה פערליערען.

קעניג: גוט! געה!

מילכה: פרצ׳ל!

פרץ: יהודי בלא. (אב)

קעניג: אנטיגנוס דוא זיעהסט איך האב דיך רוהיג אויסגעהערט ווייל דוא האסט פערשטענדיג געשפראכען.

אנטיגנוס: דיא וואהרהייט מיין קעניג.

קעניג: דאך אנטיגנוס גלייך ווירד נאך איין ציינע ערשיינען וועלכען איך וויל אויסהערען, דוא אבער מוזט בלייבען שטום אונד אהנע רעגונג שטעהן, שפריכסט דוא אבער איין ווארט אדער גיעבסט דוא איהם איינען ווינק זא ווירסט דוא פאן דעם וועלבען שיקזאל געטראפען וויא אבנר׳ס בלינדהייט אונד פערבאנונג.

אנטיגנוס: מיין העררר אונד קעניג.

קעניג: פירכטע ניכטס מיין פריינד, דיך ווירד יא שיטצען דיינע אונשולד.

(אויפטריט חנוך געפיהרט פון פרץ)

קעניג: וויא איזט דיין נאמען?

חנוך: (קניעט ציטערנד) ח ח חנוך

קעניג: וואס נאך?

חנוך: איך האב ניט מעהר.

קעניג: ווארום וויינסט דוא?

חנוך: ווייל איך בין אומגליקליך.

קעניג: אין וואס בעשטעהט דיין אונגליק?

חנוך: איך בין פערליעבט.

קעניג: (בליקט אויף אנטיגנוס, אפארט) ווערע עס מעגליך דאס זא איינער מיטשולדיגער ווערע? חנוך! איך האבע געהערט דאס דוא בעזיטצט איינע בעזאנדערע פעהיגקייט אין דער שרייב קונסט!

חנוך: וואו וואו וואס זשע בין איך שולדיג? פ... פון וואנען קען איך וויסען אז אנדערע וועלען וויסען אז וואס מען דארף ניט וויסען, וועסט דוא וויסען אז איך וויים פון נישט צו וויסען. (שלאגט זיך אין די האנד) נא נא נא נא.

קעניג: חנוך פירכטע ניכטס, הערע וואס דיין קעניג דיר זאגט, ענטדעקסט דוא מיר דיא גאנצע וואהרהייט דאן ענטלאסע איך דיך גאנץ אונבעשטראפט.

חנוך: (שפרינגט אויף פרעהליך) אויב אזוי מזל מיט ברכה! האב איך נישט אבנר׳ס טאכטער זאל ער אויך נישט האבען אבנר׳ס שטעלע, א מכה מיט פעפער.

קעניג: אבנר׳ס שטעלע אבנר׳ס טאכטער?

חנוך: יא טהייערער קעניג, מיר ביידע האבען זיך בעדינגען מיר זאלען אבנר׳ן ירשענען ביים לעבען ער זיין שטעלע און איך זיין טאכטער.

קעניג: ערצעהלע דייטליך.

חנוך: (וויינענד) איך בין א מענש מיט איין אפען הארץ, איז מיר שלומית אבנר׳ס טאכטער אקעגען געקומען און זיא האט געזעהן דאס הארץ איז אפען איז זיא מיר אריין געפלויגען אין הארץ אריין, בין איך געווארען אומגליקליך, ער האט דאס בעמערקט קומט ער צו מיר מיט א פאק בריעף געשריעבען פון אבנר׳ן צו זיין פרויא.

קעניג: אונד וואס ווא דארט געשריעבען?

חנוך: פון זיין בענגעניש, פון זיין ליעבעניש, פון זיין באלד אהיים קומעניש און נאך און נאך לויטער גוטע זאכען, זאגט ער מיר אזוי, חנוך! דוא האסט א גרינגע האנד קוק דיך גוט צו צו דיעזער האנדשריפט, מאהל זיא נאך און שרייב וואס איך וועל דיר הייסען און עס וועט שוין זיין רעכט! וואס זאל איך וויסען? אמת טאקי איך האב א גרינגע האנד דערפאר אבער האב איך א פערשטאפטען קאפף און איך האב געמיינט וואס ער זאגט איז תורת לאקשען, האט ער פארגעזאגט און איך האב געשריעבען, און דיא בריעף האבען בעקומען א פנים זאל איהם אזוי זיין דאס מזל, אט האב איך דיר דערצעהלט דעם גאנצען אמת ליעבער קעניג און פרעג איהם, האב קיין מורא נישט... אה! א יא עס האט דיר אבגענומען דאס לשון? א יא דוא ביזט געבליעבען וויא א גולם?

קעניג: נון אנטיגנוס האסט געהערט?

אנטיגנוס: יא! דאך ווען טויזענדער צייגען זאלען רופען אבנר איזט אונשולדיג איך אבער בין איבערצייגט דאס ער איזט איין פערעטער.

קעניג: פערשטימע! פלוך ווירדיגער פערליימדער! גיפטיגע שלאנגע, אה ווען איך יעטצט קיין קעניג ווערע זא מעכטע איך דיין הענקער זיין, מיט איינענע הענדע מעכטע איך דיך ערווירגען אונד אין דיא עוויגע העלע שיקען, פארט מיט איהם אין פינסטערען קערקער ביז זיינע פערדיענטע שטראפע ווירד איהם טרעפען! (אלע פיהרען איהם וועק, פרץ מילכה קומען צוריק) לאסט דורך דאס גאנצע לאנד זיינע אונשולד פערקינדען, ברענגט מיר דען טרייען פריינד צוריק, זאגט איהם דער קעניג וויל איהם זיינע קראנע וועקגעבען!

(אויפטריט שלומית)

שלומית: נאך דיא קראנע וואר גיע זיין פערלאנגען אונד יעטצט נאך פיעל וועניגער.

קעניג: קנאבע ווער ביזט דוא?

שלומית: ערקענט דער קעניג ניכט מעהר אבנר׳ס טאכטער?

קעניג: שלומית?

ביידע: (וויינענדיג) שלומית׳ל? טהייערע שלומית׳ל, גוטע שלומית׳ל.

קעניג: דוא דער איינציגע פאן אלע וועזען וועלכע האט דעם פערטריעבענען ניע פערלאסען? אונד ער וויא איזט מיין טהייערער פריינד?

פרץ: דער גוטער פרומער אבנר, וויא איז ער?

שלומית: אן דער שפיטצע פאן דיינע טרייע קריעגער, אבוואהל איהם פעהלט זיין אויגען ליכט דאך ניט ערלאשען דאס ליכט זיינעס גייסטעס געפיהרט פאן זיין נייא ענטדעקטען זאהן האט ער פלעטצליך אויפגעטויכט אין דער מיטע פאן זיינע טרופען וועלכע ער האט איינסט קאמאנדירט.

פרץ: אוי פאר וואס בין איך דאבייא ניט געוועזען?

שלומית: בעגייסטערט וואַרען אלע בייא זיינער ערשיינונג, אונד אונטער זיינעם קאמאנדא האבען זיא דען פיינד פערזאגט אונד בעזיעגט.

פרץ: נוא מיין קעניג וואס זאגסט דוא יעטצט?

קעניג: פיר בלינדהייט אונד פערבאנונג בעצאהלט ער מיר מיט עהרע אונד זיעג! זא רעכט זיך איין פראמער העלד, אבער וואו איזט ער יעטצט?

שלומית: ער ערווארטעט פאן דיינער האנד דען טאדט.

ביידע: דען טאדט?

פרץ: פאר וואס נעביך?

שלומית: וויל ער אהנע דיינע ערלויבניס דיעזען באדען ווידער בעטרעטען האט.

קעניג: ער ווייסט נאך ניכט דאס זיינע אונשולד האט זיך בעוויעזען זא קלאהר וויא דיא זאנע?

שלומית: וואס הער איך?

פרץ: יא שלומית׳ל אונשולדיג וויא א מלאך.

מילכה: דיינע מוטער האט אלעס ענטדעקט.

שלומית: מיינע מוטער? איך ציטערע בייא דער פראגע וועגען דעם שיקזאל מיינער מוטער.

קעניג: פאר געוויסענסביסע איזט זיא גייסטעס געשטערהט.

שלומית: נאט מיינע אונגליקליכע פערפיהרטע מוטער!

קעניג: ווינע ניכט טהייערעס קינד, בייא מיינער קראהנע, אין אייער הויז זאל באלד וויעדערקעהרען גלאנץ, עהרע, פערזעהונג אונד פריידע, אונד ווען מעגליך מיינעם טרייען פריינד ווידער זיין אויגען ליכט צוריק געבען.

ביידע: אה!

קעניג: קאם פיהרע מיך צו איהם, אויף מיינע קניע וויל איך פאר איהם זינקען אונד יאמערען אום פערצייהונג, קאמט קאמט אלע. (אלע אב)

פערוואנדלונג

(פראצעסען אין דעם זעלבען פראכט וויא אין ערשטען אקט שלום נאר אבנר אונד קעניג קאמען אויף איין עלעפאנד)

(פ א ר ה א נ ג).

ענדע.

